

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

Turistický potenciál Hořicka

Bakalářská práce

Autor: Michaela Bartoníčková

Studijní program: B7310/Filologie

Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch – společný základ

Cizí jazyky pro cestovní ruch – anglický jazyk

Cizí jazyky pro cestovní ruch – ruský jazyk

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Oponent: Ing. Mandřáková Daniela

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor:	Michaela Bartoníčková
Studium:	P17P0802
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Cizí jazyky pro cestovní ruch - anglický jazyk, Cizí jazyky pro cestovní ruch - ruský jazyk
Název bakalářské práce:	Turistický potenciál Hořicka
Název bakalářské práce AJ:	The Potential of Tourism in Hořicko

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat vybranými turistickými atraktivitami Hořicka. Cílem práce bude nejprve představit lokalitu Hořicka a následně popsat vybrané turistické cíle v této oblasti. Součástí práce bude návrh turistického produktu.

TOMÍČKOVÁ, Oldřiška. Hořice odedávna dodneška: putování dějinami města slovem a obrazem. Hořice: Město Hořice, 2008. ISBN 978-80-254-3464-2. TOMÍČKOVÁ, Oldřiška a Václav BUKAČ. Hořice. Praha: Paseka, 2011. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-109-2. VÍTEK, Jan a Martin LESCHINGER. Východní Čechy a okolí: nejkrásnější výlety. Ústí nad Orlicí: Flétna, 2011. ISBN 978-80-903652-8-5.

Garantující pracoviště: Katedra ruského jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Půža, Ph.D.

Oponent: Ing. Daniela Mandáková

Datum zadání závěrečné práce: 11.2.2019

Prohlášení: Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Turistický potenciál Hořicka zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Miroslava Půži, Ph.D. s použitím uvedených zdrojů.

V Hradci Králové dne:

Podpis:

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce Mgr. Miroslavovi Půžovi, Ph.D. za odborné vedení, konzultace, za cenné rady a poznámky, a především za čas věnovaný vypracování práce.

Anotace

BARTONÍČKOVÁ, Michaela. *Turistický potenciál Hořicka*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 58 s. Bakalářská práce.

Cílem této bakalářské práce je představení a popsání vybraných kulturních a přírodních památek na Hořicku. Zejména se zaměřuje na památky tří měst a to Hořic, Lázní Běláhořad a Miletína. Nejprve je oblast popsána podle geologické analýzy. Dále se práce zaměřuje na stručnou historii každého ze tří měst. Kromě představení a popsání kulturních a přírodních památek těchto měst jsou popsány i památky přiléhajících vesnic. Zmíněné jsou také tradiční produkty zde vyráběné a kulturní akce, které se na Hořicku pořádají. Praktická část se zaměřuje na tvorbu čtyřdenního zájezdu, jehož cílem je představit Hořicko účastníkům po historické, přírodní i gastronomické stránce.

Klíčová slova: Hořicko, Hořice, Miletín, Lázně Běláhořad, cestovní ruch, památky

Annotation

BARTONÍČKOVÁ, Michaela. *The Tourist Potential in Hořicko*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 58 pp. Bachelor's degree Thesis.

The aim of this bachelor's thesis is to introduce and characterise selected cultural and natural monuments in Hořicko. In particular, the thesis focuses on the sights of the three main towns located there. These three towns are Hořice, Lázně Bělohrad and Miletín. Firstly, the area of Hořicko is described according to geological analysis. Furthermore, the thesis focuses on a brief history of each of the three towns. In addition to the introduction and characterisation of the cultural and natural monuments of the towns mentioned, there are introduced monuments of nearby villages. A part of the thesis is dedicated to traditional products and events which are organized in Hořicko. The practical part of the thesis focuses on creating a four-day trip, the aim of which is to introduce Hořicko to the participants in terms of history, nature, and gastronomy.

Keywords: Hořicko, Hořice, Lázně Bělohrad, Miletín, tourism, monuments

Obsah

Úvod	9
1 Teoretická část	10
1.1 Geologická analýza území	10
1.2 Hořice	11
1.2.1 Historický vývoj.....	11
1.2.2 Kulturní a přírodní památky	13
1.2.3 Okolí Hořic	23
1.2.4 Tradiční akce.....	29
1.2.5 Regionální produkty	30
1.3 Lázně Bělohrad	31
1.3.1 Historický vývoj.....	31
1.3.2 Kulturní a přírodní památky	33
1.3.3 Okolí Lázní Bělohrad	36
1.3.4 Tradiční akce.....	38
1.4 Miletín	38
1.4.1 Historický vývoj.....	38
1.4.2 Kulturní a přírodní památky	39
1.4.3 Okolí Miletína.....	44
1.4.4 Tradiční akce.....	45
1.4.5 Regionální produkty	45
2 Praktická část	47
2.1 Úvod	47
2.2 Základní informace o zájezdu	47
2.3 Chronologický harmonogram	48
2.4 Itinerář zájezdu.....	50
2.4.1 Itinerář prvního dne.....	50

2.4.2 Itinerář druhého dne	51
2.4.3 Itinerář třetího dne.....	52
2.4.4 Itinerář čtvrtého dne	53
Závěr.....	54
Citovaná literatura	55
Přílohy.....	1
Seznam obrázků.....	1
Seznam map.....	1

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá oblastí Hořicka z pohledu cestovního ruchu, a to hlavně jejími kulturními a přírodními památkami. Hlavním cílem je poukázat na zdejší vybrané atraktivity, které jsou pro návštěvníky k dispozici. Největšími centry Hořicka jsou města Hořice, Lázně Bělohrad a Miletín. Proto bude velká část bakalářské práce věnována právě těmto třem městům a jejich okolí. Nejprve se autorka zaměří na geologickou analýzu území, kde bude vyhraněna a upřesněna lokalita Hořicka. Území bude začleněno z hlediska geomorfologického, geologického a pedologického. Také bude zkoumána vegetace soustředící se na Hořicku.

Dále bude každému z uvedených měst věnována kapitola. V těchto kapitolách bude představena historie se stručným popisem vývoje měst. Poté budou představeny a popsány jejich kulturní a přírodní památky. Kromě kulturních a přírodních památek se bude práce také zabývat sepsáním kulturních akcí, na které mohou návštěvníci v této oblasti zavítat a část práce bude také věnována tradičním produktům, které se zde vyrábějí. Z okolí měst budou popsány vybrané památky vesnic Bílé Poličany, Mlázovice, Kal, Šárovцова Lhota, Byšičky, Dachovy, Chodovice, Holovousy, Milovice, Konecchlumí, Kovač, Ostroměř, Jeřice a Velký Vřešťov.

Cílem praktické části bakalářské práce bude vytvoření návrhu čtyřdenního zájezdu v okolí Hořicka. Hlavním záměrem tohoto zájezdu je poznat kulturní a přírodní památky Hořic, Miletína a okolí prostřednictvím tří celodenních výletů. Dále bude součástí pěší celodenní výlet na Zvičinu, který bude započat v Lázních Bělohrad. Součástí praktické části bude vytvoření chronologického harmonogramu pro přípravu plánování zájezdu, itinerář s programem na čtyři dny a poskytnutí základních informací o zájezdu. Základní informace budou obsahovat cílovou skupinu účastníků, ceny ubytování, stravování a zvolený způsob přepravy. Práce bude doplněna o přílohu s mapami tras zájezdu a fotografiemi památek zmíněných v bakalářské práci.

Záměrem bakalářské práce je zaujmout potenciální návštěvníky k zavítání do této oblasti a poznávání zdejších atraktivit, ať už se jedná o kulturní a historické památky, přírodní památky či tradiční produkty a akce.

1 Teoretická část

1.1 Geologická analýza území

Území Hořicka se nachází v Královéhradeckém kraji na rozhraní okresů Hradec Králové, Jičín a Trutnov. Mezi hlavní centra můžeme zařadit především město Hořice, Miletín a Lázně Bělohrad. Krajina zkoumaného území byla z hlediska geomorfologie začleněna do České vysočiny. Dále můžeme území rozdělit na Východolabskou a Severočeskou tabuli, kde rozhraní tvoří Hořický hřbet. Drnovský rozděluje oblast na Nechanickou tabuli, která se nachází na jihu Hořicka, Miletínský úval, Zvičinský hřbet a již zmíněný Hořický hřbet (Drnovský, 2013 stránky 4-5). Tento lesnatý hřbet se táhne od Konecchlumí k Lázním Velichovkám u Jaroměře a přerušují ho řeky Bystřice a Javorka (Lázňovský, 1937 str. 304). Bystřice, řeka 3. řádu pramenící u Vidonic na Novopacké vrchovině, z oblasti Hořicka vytéká u vesnice Hněvčeves do Nechanické tabule. Hořický hřbet rozděluje zkoumané území na Hořicko na jihu a Miletínsko na severu. Hranice Miletínska je na severu tvořena Zvičinsko-kocleřovským hřbetem (Drnovský, 2013 str. 5).

Dále lze území definovat z několika hledisek. Z hlediska geologického se na Hořicku vyskytují mořské a sladkovodní sedimenty. Tyto sedimenty překryty eolickými sedimenty (spraši) jsou pískovec, slepenec, jílovec, opuka a slínovec. Z hlediska pedologického se na jižním Hořicku nacházejí modální hnědozemě a k severu se s Hořickým hřbetem objevují modální kambizemě. Tyto modální kambizemě přecházejí na Miletínsku na kyselé kambizemě. Kdybychom zkoumali okolí vodních toků, našli bychom gleje (Drnovský, 2013 str. 5).

Co se týče vegetace na Hořicku, většina území je pokryta černýšovou dubohabřinou. Na Hořickém a Zvičinském hřbetu se vyskytuje převážně jedlová, březová a biková doubrava. Lužní lesy se mohou vyskytovat v povodí řeky Bystřice. Úrodnost na Hořicku a Miletínsku se dosti liší. Svahy Hořického hřbetu mají výrazně nižší bonitu než zbytek území. Hořicko můžeme zařadit do třídy na hodnotě 4,3 s modusem 3. třídy podle úrodnosti a Miletínsko do třídy hodnoty 6,8 s modusem 7. třídy. (Drnovský, 2013 str. 5)

1.2 Hořice

1.2.1 Historický vývoj

Hořice jsou město nacházející se ve Východočeském kraji v okrese Jičín a mají bohatou historii. Nejstarší hmotné doklady o osídlení krajiny jižního Podchlumí máme již z období mladšího paleolitu. V době bronzové zde vzniklo pravěké sídliště a první písemnou zmínku o Hořicích pak máme z poloviny 12. století. Tuto písemnou zmínku můžeme najít v zakládající listině premonstrátského kláštera v Praze na Strahově, která byla vydána někdy v letech 1143-1144, kdy premonstráti přišli na území tehdejšího osídlení. Dále Tomíčková a Bukače uvádí, že do 13. století bylo osídlení výhradně na zdejším kopci Gothardu a po 13. století se přesunulo dolů, na území, kde se dnešní město Hořice rozkládá. Roku 1365 se Hořice staly městečkem, ve kterém se po dobu dalších několika let střídalo mnoho drobných vladyků (Tomíčková, a další, 2011 str. 8).

V 15. století se Hořice staly panstvím (Jilemnický, 1999 str. 12). Za významnou událost v tomto století je možné uvést Husitské hnutí. Žižka zde na vrcholku Gothard zvítězil nad panskou jednotou, vedenou Čěnkem z Vartemberka. Roku 1491 získal Hořice Jan Rašín z Rýzmburka a území se tak spojilo pod jednoho majitele. Jan Rašín z Rýzmburka také potvrdil práva Hořickým krejčím (Tomíčková, a další, 2011 str. 9). V 16. století patřily Hořice rodu pánů Smiřických ze Smiřic (Jilemnický, 1999 str. 12). Tomíčková a Bukače uvádí, že to bylo díky koupi Hořic Zikmundem Smiřickým ze Smiřic roku 1540 (Tomíčková, a další, 2011 str. 10).

Poté, co rod Smiřických o Hořice přišel a území připadlo královské komoře, se Hořice připojují jako komorní statek k frýdlantskému vévodství díky koupi Albrechtem z Valdštejna. Ten zasahuje do chodu města změnami týkajícími se trhu a tržního práva. Hořice tedy směly pořádat týdenní trhy a pět výročních trhů. Další změnou byl zákaz vaření piva a zboření městského pivovaru. Po jeho smrti jeho panství získal císař a ten dal Hořice v roce 1635 Jakubovi Strozzi z Florencie. Hořice pak zdědil jeho syn Petr, který umírá bezdětný, a tak přenechává město jeho ovdovělé ženě Marii Kateřině. Ta dala v Hořicích postavit kapličku Čtrnácti pomocníků (Tomíčková, a další, 2011 stránky 10-11).

V době Josefínských reforem se v Hořicích zrušila robota, která byla přeměněna z nucené práce na dědičný pacht. To znamenalo, že lidé platili nájemné z pozemků, které jim byly dědičně přiděleny. Tato skutečnost přispívala k prospěchu vývoje města společně s úrodnou půdou. Prominentní odrůdy zde byly jablko Holovouské malinové a třešně Karešovy

srdcovka raná. Stanice Dobrá voda u Hořic vyšlechtili Dobrovodské zelí, Bílské okurky a česnek Japo (Jilemnický, 1999 stránky 12-13).

Venkovské městečko se proměňuje na opravdové město v 19. století. V letech 1738, 1749 a 1846 se zde staly požáry a po tom, co dřevěné budovy domů uhořely, již se začaly stavět domy z kamene. Město se začalo upravovat hlavně v oblasti náměstí, kde bylo vydlážděno a byla zavedena jednoduchá kanalizace. Tkalcovský průmysl byl stěžejním pro rozvoj průmyslu v Hořicích. Bylo zde založeno několik židovských tkalcoven a lidé z okolních vesnic se tedy začali stěhovat do Hořic za prací. V roce 1882 byla vybudována trať tzv. České obchodní dráhy v úseku Hradec Králové – Ostroměř. Díky tomu se mohl z Hořic vyvážet kámen z místních lomů a město získalo spojení s okolním světem. (Tomíčková, a další, 2011 stránky 20-21). Co dále přispělo k vývoji města, bylo založení odborné školy sochařko-kamenické v roce 1888. Byla to první škola svého druhu ve střední Evropě (Jilemnický, 1999 str. 13).

Konec 19. století přinesl městu dobu značného rozkvětu. Hořice se stále rozšiřovaly, byly vystavovány nové ulice a roku 1899 se tu zavedl moderní vodovod. Založeny byly Smetanovy sady, vybudovány nové hřbitovy – židovský a městský. Velikou událostí tohoto rozkvětu byla Hospodářská, průmyslová a umělecká výstava českého severovýchodu, přehlídka vyspělosti průmyslu a řemesel. Konala se v roce 1903 ve Smetanových sadech a v budově školy Na Daliborce. Elektrického osvětlení ulic se město dočkalo v roce 1910. Rozkvět, tak jako všude jinde v zemi, byl zastaven první světovou válkou. V meziválečném období postavili hoříčtí skauti sokolovnu s atletickým stadionem pod vrchem Gothard. Na Dachovech se dostavuje přírodní koupaliště, nad Hořicemi se vztyčuje Věž samostatnosti. Kulturní život města byl obohacen otevřením společenského sálu v hotelu Koruna. Kvůli světové hospodářské krizi byla nucena omezit výrobu a následně ji rozpustit většina hořických textilek. Za druhé světové války využívali Němci prázdnou Hirschovu tkalcovnu jako sklad. Při odchodu ji pak vypálili (Tomíčková, a další, 2011 stránky 26-31).

V poválečném období byla snaha o rozvoj města. Vybudováno bylo autobusové nádraží, parkoviště a park na náměstí. V sedmdesátých letech začali v prostoru pod zámekem, který byl pojmenován sídliště Pod Lipou, růst paneláky. Pod Lipou bylo sídliště pojmenováno podle staré lípy, která u zámku kdysi rostla. Kvůli výstavbě muselo být zrušeno několik starých ulic – ulice Přemyslova, Škroupova a část ulice Janderovy (Tomíčková, a další, 2011 stránky 32-33).

1.2.2 Kulturní a přírodní památky

1.2.2.1 Věž Samostatnosti

Věž Samostatnosti je památník, který se nachází na hořických Chlumech. Dnes slouží jako rozhledna a jako vzpomínka na válečné oběti. Ovšem původně měla sloužit také jako „letecký maják“ (Jilemnický, 1999 str. 107). V původních plánech stálo, že bude celá stavba postavena z hořického pískovce, bude mít mohutný podstavec, který má symbolizovat sílu a svornost národa. Dvě symbolické skupiny z pískovce mají zdobit hlavní vchod. Dlouhá štíhlá věž se špicí sahající až do 40 m má symbolizovat vydobytou samostatnost. Architektem Věže byl František Blažek, který byl profesorem hořické státní průmyslové školy sochařské a kamenické (Mann, 1934 stránky 26-27).

Ne všechny tyto plány však byly uskutečněny. Plánovaná výška Věže se nelíbila národní obraně, a nakonec se postavila Věž nižší. Sochařskou výzdobu dostali na starosti tehdejší žáci profesora O. Španiela Karl Lenhart a Jan Vávra. Návrh západního křídla, který nese jméno Zahraněční odboj vytvářel Vávra a východní křídlo s názvem Domácí odboj vytvářel Lenhart. Naproti Věži bylo roku 1996 umístěno sousoší s názvem Legie na stráž, dílo Františka Ducháče-Vyskočila, (Jilemnický, 1999 stránky 107-108).

V pietní síni Věže najdeme Památník I. a II. odboje, kde pobočka Svazu protifašistických bojovníků představuje jména obětí jak z prvního, tak z druhého odboje prostřednictvím mramorových desek, kde jsou tato jména vytesána. Ve východním křídle můžeme najít stálou expozici „Hořicko v letech 1939-1945“ (Jilemnický, 1999 str. 110).

1.2.2.2 Kostel Narození Panny Marie

Kostel se nachází v Jungmannově ulici pod náměstím Jiřího z Poděbrad. Dříve na jeho místě stál starý gotický kostel, který v první polovině 18. století vyhořel. Zbytek jeho stavby se ukrývá ve spodním dílu věže barokního kostela, který zde můžeme najít dnes. V prostoru okolo kostela se dříve nacházel hřbitov a dnes je prostor ozdoben sochami sv. J. Nepomuckého a sv. Floriána a ohraničen balustrádou (Brejník, 1959 str. 33).

Kostel na křížovém půdoryse byl postaven v letech 1741-48 a jeho autorem je známý barokní architekt Kilian J. Dienzenhofer. Někdo by si mohl pomyslet, proč by se tak významný architekt podílel na projektu stavby kostela v takovém malém poddanském městě. Pražský arcibiskup se stal patronem hořického kostela, když hrabě Strozzi odkázal hořické panství vojenským invalidům. Tehdy stanovil pražského arcibiskupa vykonavatelem testamentu a jeho architektem byl v té době právě Kilian J. Dienzenhofer. Ten se ujal nakreslení plánů nového

kostela. Díky čtyřem dochovaným dopisům od Dienzenhofera přímo do Hořic známe i jméno stavbyvedoucího. Byl to takzvaný „dobrý Juklíček“ (Jilemnický, 1999 str. 36).

Hoříčtí kameníci se podíleli na stavbě několika budov v tomto městě, které je s kamenictvím tak silně spjato. Ani hořícký kostel není výjimkou. Díky jejich tvrdé práci byli vytvořeny křížové lodě, pilastry, česká klenba a vítězný oblouk. Interiér je vybaven křtitelnicí, která pochází již z 2. poloviny 14. století. Je památkou českého cínařského umění. Najdeme zde také sochu bičovaného Krista z roku 1774 a dvě renesanční desky tumb. Deska z druhé poloviny 16. století kryla hrobku Václava staršího Sádovského ze Sloupna a na Hoření Dobré Vodě. Druhá deska z roku 1629 kryla hrob rytíře Jeronýma Bukovského z Nové Vsi a Třebnouševsi, regenta panství Smiřických. Tyto desky patřily do bývalého vyhořelého kostela. Při hlavním vchodu do kostela byla zasazena klasicistní madona, kterou vytesal Josef Rychtera. Pochází z 1. poloviny 19. století. Barokní madonu, která byla vsazena do štítu kostela v roce 1926, pak vytvořil Václav Suchomel. Její výška je osm metrů a bylo na ní odvedeno 3 766 pracovních hodin (Jilemnický, 1999 stránky 36-39).

Zajímavostí je, že dne 21. listopadu roku 1820 zde měli svatbu rodiče skladatele Bedřicha Smetany. Smetanův rod z matčiny strany pocházel z Hořicka. Otec Barbory Linkové, matky Smetany, byl tehdy pojezdným hoříckého panství. Sezdávajícím byl farář Alois Tadeáš Hanl (Jilemnický, 1999 str. 36).

1.2.2.3 Městské muzeum

Městské muzeum v Hořicích bylo založeno jako Archeologický a muzejní spolek v červenci roku 1887. Tento spolek založila skupina milovníků památek a spolkovým muzeem bylo až do roku 1951. Činnost muzea byla zejména badatelského a sběratelského charakteru. Muzeum působilo také v kulturních akcích, které se ve městě odehrávaly. Mezi tyto akce patřily například národopisné slavnosti (Brejtník, 1959 str. 35).

Důležité pro muzeum bylo jméno Františka Pokorného. Kromě toho, že byl studentem práv a později účetním Občanské záložny, se pokládá především za zakladatele muzea. Díky jeho zájmu o historii se umělecké sbírky muzea značně rozšířily. Především sbíral lidové umění. Dále se také zajímal o redaktorskou a publicistickou činnost a byl prvním archivářem města Hořic (Jilemnický, 1999 str. 55).

Ačkoliv se sbírka muzea rozšiřovala, muzeum nemělo žádné stálé prostory, kde by mohlo sbírky vystavovat. Prostory pro své sbírky našel spolek díky dvěma školám. Poprvé v roce 1903 získal spolek místnost na místní škole Na Daliborce, která byla nově postavena.

Pod vedením Pokorného se sem nashromáždilo nad 4000 exponátů. To pro spolek byl veliký úspěch, avšak krátce po tom Pokorný umírá a na jeho místě pokračuje Jan Kyselo, učitel kreslení, tajemník muzea a národopisný sběratel. Kyselu se podařilo zřídit novou výstavní síň pro spolek na škole Na Habru a zde probíhaly výstavy různých témat. V roce 1904 byla organizace spolku zahrnuta pod Podkrkonošské průmyslové muzeum v Hořicích, na jejímž založení se podílel František Vondráček a Jan Kyselo. Toto muzeum sídlilo na sochařské a kamenické škole v Hořicích a působilo až do roku 1946. Po jeho zániku připadly sbírky Vlastivědnému muzeu okresu hořického (Bělinová, 2019).

Od roku 1942 můžeme muzeum najít na náměstí Jiřího z Poděbrad v budově novorenesančního slohu, kde kdysi bylo sídlo samosprávného okresu hořického a pošty. Rozhodl tak tehdejší okresní hejtman Dr. František Šrámek. V letech 1967-68 byla k muzeu přistavěna výstavní síň Eduarda Štorcha, pojmenovaná po vypravěči příběhů z českého pravěku. Jeho rodný dům se nachází v nedaleké Ostroměři. Město od něho získalo autorská práva na 78 jeho literárních prací. Z autorských honorářů byli pak financovány náklady na zhotovení síně, a tak se není čemu divit, že byla síň pojmenována právě po něm (Jilemnický, 1999 str. 54).

Dnes se v síni Eduarda Štorcha konají výstavy moderního umění od dubna do října. Mimo Štorchovu síň je zde také možnost navštívit starší Malou síň o 40 m². V této síni se konají tematické výstavy. Od roku 2017 do roku 2019 se muzeum rekonstruovalo (Bělinová, 2019). V nově zrekonstruovaném muzeu také probíhají stálé expozice, které jsou věnované kamenosochařské tradici typické pro tento kraj. Díky rekonstrukci se mohly expozice přesunout i do prvního patra budovy (Bělinová, 2019).

1.2.2.4 Městský dům

Budova Městského domu byla postavena roku 1864 v novorenesančním slohu a je celá z pískovce. Projektantem stavby byl František Karažej (1820-1884). Jedná se o dvoupatrovou budovu, která se nachází ve spodní části náměstí Jiřího z Poděbrad a má bohatou sochařsko-kamenickou výzdobu. Uvnitř je taneční a divadelní sál, kde se do dnes odehrávají kulturní akce. Dnes tu také můžeme najít městský úřad a spořitelnu (Jilemnický, 1999 stránky 49-50).

1.2.2.5 Radnice

Vedle Městského domu na náměstí Jiřího z Poděbrad se nachází radnice města Hořice s číslem popisným 3. V novogotickém slohu zde byla postavena podle projektu Františka Poličanského. Na radnici se uzavírají občanské sňatky a probíhá zde vítání občánků. K tomu se

využívá obřadní síň, která si prošla rekonstrukcí. Krom svatebních obřadů se zde také odehrávají i koncerty komorní hudby. Před radnicí se nachází pranýř, který byl dříve používán k trestání. Hořice kdysi mívali právo trestní a hrdelní. Lidé se mohli na trestance chodit dívat. Odpykávání si trestu bylo většinou formou přivázání trestance k pranýři a následovalo spráskání. V některých případech museli jít i kolomaz. Pranýř byl zrušen v roce 1780 za Josefa II. Autorem, který pranýř z pískovce ztvárnil byl Jan Vojtíšek a měl za něj dostat 10 zlatých (Jilemnický, 1999 str. 50).

1.2.2.6 Hořický zámek

Jedná se o skromnou barokní stavbu lichoběžníkového půdorysu s čtvercovým nádvořím, která byla v roce 1958 zapsána jako nemovitá kulturní památka v Ústředním seznamu kulturních památek ČR (č. rejstříku 32051/6-1160). Původní zámek byl postaven již v 16. století, když Hořice spravoval rod Smiřických. Zámek byl několikrát přestavován a jeho nynější podoba je z 18. století. Na nádvoří se nachází původní zděná středověká tvrz Jakuše z Hořic, která byla zámek později obstavěna. Tvrz se skládala ze sklepu a přízemí. Budovy, které zámek obklopovaly byly zrušeny během 20. století, aby uvolnily místo pro rychle se rozvíjející dopravu a jiné potřeby města. Kde se dříve rozkládaly zámecké zahrady, dnes najdeme sídliště Pod Lipou (STROZZI - spolek přátel hořického zámku).

Nad vchodem do zámku se nachází Strozziův znak. Tento znak má podobu tří půlměsíčků v erbovní kartuši a měl by nám připomínat, jaký vliv na město florentinský rod Strozziů měl. Díky němu zde byla v 17. století založena nadace vojenským invalidům. Jejím zakladatelem byl Petr hrabě Strozzi. (Jilemnický, 1999 str. 34).

Kdo by chtěl zámek navštívit dnes, může zavítat na různé kulturní akce, které zde probíhají. Na výběr jsou například Zámecký Halloween nebo Velikonoční dílny. Mimo tyto akce je budova zámku využívána také jako sídlo společnosti Lesy České republiky (STROZZI - spolek přátel hořického zámku).

1.2.2.7 Pivovar

Počátky nového pivovaru v Hořicích sahají až do roku 1871. Tehdy se komitét v čele s Petrem Erbanem snažil najít vhodné prostory, kde by mohli započít pivovarskou činnost nového akciového pivovaru. Jejich prvními plány na umístění byly na Habru či v blízkém Bílsku. Místní c. k. nadační velkostatek nabídl komitétu, že jim poskytne svůj pivovar ke koupi. Ke koupi došlo podepsáním kupní smlouvy dne 5. září roku 1872 a kupní cena pivovaru byla

70 000 zlatých rakouské měny. Mimo kupní cenu muselo být ještě zapláceno právo věcné právo o 5 000 zlatých rakouské měny (Fejfar, 1923 stránky 1-3).

„K pivovaru náleželo: varna, sladovna s bytem pro sládka, maštal, sklep „Na parkáně“, dvůr 3⁰ od zámku, dvůr před varnou, vodovod z Vondráčkovy studně, kašna, obytné stavení (bývalá vinopalna) a špýchar se dvorem a okolními stavebními pozemky ve výměře 725¹/₂ křachlových metrů.“ (Fejfar, 1923 str. 2)

Prvním sládkem byl pan Theodor Franz, sládek z Vrchlabí. Mimo 1 200 zlatých rakouské měny ročně měl ještě 5 % z čistého výtěžku, 60 věder piva ročně, 80 centů kamenného uhlí a byt. První várka piva pak byla vytvořena 17. března roku 1873 a první pivo bylo vystaveno 1. května toho roku. Ačkoliv byl komitét rád za najité prostory pro pivovar, bylo nutné provést rozsáhlé rekonstrukce, protože vybavení předešlého pivovaru bylo nedostačující, a tak se v průběhu let pivovar přestavoval a vylepšoval (Fejfar, 1923 stránky 3-5).

Mezi lety 1914-1918, stejně jako mnoho dalších oblastí hospodářství, utrpěl pivovar velkých ztrát. Válečné období s sebou přineslo nedostatek surovin, a tak musel sládek vařit pivo z řepy cukrovky, bramborové moučky, cukru, čiroku a kukuřice (Fejfar, 1923 str. 8). Po roce 1976 byla výroba piva v pivovaru ukončena a místo toho zde byla sodovkárna (Pivovar Hořice, 2020).

Dnešní areál pivovaru se skládá z budov „staré“ (1885) a „nové“ (1895) lednice, které byly spojeny do jedné budovy. Dále pak z provozní budovy s varnou a chladírny – stáčírny. Vše je stavěno z pískovce z lomu u sv. Josefa (Pivovar Hořice, 2020). V roce 2002 byl pivovar zapsán na seznam kulturních památek ČR. Původní stará lednice byla v roce 2006 přestavěna na bar, a tak se pivovaru vdechl nový život. Celkově se nádvoří pivovaru zrekonstruovalo. Byly odstraněny nepůvodní totalitní přístavky, zpevněn plot, položena pískovcová dlažba před starou lednicí a byly obnovovány elektrické, vodovodní a kanalizační rozvody. Díky tomu zde mohla v roce 2008 začít fungovat restaurace s venkovním posezením a dětským hřištěm a v roce 2011 se tu v letních měsících začala prodávat točená zmrzlina. Velkým mezníkem byl pro pivovar rok 2017, protože se zde obnovila výroba piva (Pivovar Hořice, 2020).

1.2.2.8 Rodný dům profesora Jana Levita

Na náměstí Jiřího z Poděbrad se nachází Rodný dům profesora Jana Levita nedaleko od Městského muzea. Je to dům s číslem popisným 164. Mezi lety 1847-77 tu byla lékařská ordinace MUDr. Víta Levita, který se do historie zapsal jako městský lékař, lékař Národní gardy

v roce 1848. Narodil se tu MUDr. Evžen Levit, který založil Okresní nemocnici v Hořicích (Jilemnický, 1999 str. 56).

Další z rodu Levitů se tu roku 1884 narodil univerzitní profesor MUDr. Jan Levit. Byl to profesor válečné chirurgie, ředitel pražské Bulovky a za jeho život napsal několik prací týkající se chirurgie útroby, cév, kostí a kloubů. Na jeho rodném domě má pamětní desku. Již dříve tu byla pamětní deska od Jana Vávry, ale ta byla za okupace rozbita. Profesor Jan Levit byl v roce 1944 umučen nacisty (Jilemnický, 1999 str. 56).

1.2.2.9 Sochařská a kamenická škola

Počátky zdejší střední průmyslové školy sahají až do roku 1884. Prvními řediteli školy byli Vilém Dokoupil a architekt Václav Weinzettl. Výuka školy je rozdělena na dvě větve, a to na sochařskou, kde probíhá výuka kamenosochařství a kamenickou, kde se krom kameníků vyučují také technologové těžby kamene a štěrkopísku a jejich zpracování (Jilemnický, 1999 str. 80)

Pseudorenesanční budova školy je dílem profesora vídeňské techniky, Viléma Doderera. Sama tato budova školu skvěle reprezentuje díky vnější výzdobě. Po stranách školy se na ohradních zdích nachází galerie osmi soch umělců výtvarného umění, kteří působili v Čechách. Mezi tyto umělce patří Opat Božetěch z doby románské. Jeho socha byla zhotovena v roce 1901. Socha Petra Parléře je z roku 1899. Umělec tvořil v době vrcholné gotiky za vlády Karla IV. Je známý pro své stavby jako Karlův most nebo chrám sv. Víta. Matěj Rejsek je další, jehož socha je součástí galerie. Byl to umělec, který tvořil v době pozdní gotiky v 15. století. Vrcholné baroko 17. a 18. století je zde zastoupeno Fisherem z Erlachu. Z doby vrcholného baroka z první poloviny 18. století tu je Ferdinand Maxmilián Brokof. Samozřejmě zde nesmí chybět ani barokní architekt Kilián Ignác Dientzenhofer. Poslední sochou je Václav Levý, který patří do éry klasicismu a romantismu první poloviny 19. století (Jilemnický, 1999 stránky 80-83).

Významnou součástí školy je secesní plastika Mrtvý Abel, která byla umístěna před budovu školy v roce 1920. Jejím autorem je Quido Kocian. Ten sám studoval na této škole v letech 1889-93. Plastika vyobrazuje mrtvého pastýře, ke kterému se choulí ovce. Nad mrtvým tělem stojí beran. V době okupace bylo rozhodnuto, že se bronzový odlitek sousoší rozlije na děla. Naštěstí k tomu nedošlo a Mrtvý Abel byl prohlášen za dílo „umělecky cenné“. Dalším dílem, které zde můžeme najít je Probuzení. Autorem je Jan Štursa a jde o sochu nahé ženy,

kteřá byla reprodukována do pískovce a má hodnotu 1 099 pracovních hodin (Jilemnický, 1999 stránky 83-86).

1.2.2.10 Husův pomník

Na Husově ulici před budovou střední školy se tyčí mohutná secesní socha mistra Jana Husa. Autorem projektu je Ladislav Šaloun, který za svůj život vytvořil hned několik variant s Husovou tematikou. Další Husův pomník od stejného autora můžeme najít v Praze na Staroměstském náměstí. Reprodukce byla svěřena do rukou Františka Vejse, protože školním dílnám bylo vídeňským ministerstvem zakázáno sochu reprodukovat. Co se týče rozměrů, je socha opravdu velkolepá. Základy pomníku zabírají 237 m² a jejich hloubka je 2 m. Celý pomník má délku 13 m, šířku 9 m a výšku 11 m. Pro zhotovení Husovy postavy byl potřeba blok okolo 10 m³, který vážil 220 q. Autor se zřekl svého honoráře, a i přes to stály náklady na zhotovení přes 20 tisíc korun. K odhalení pomníku došlo 5. července 1914 (Jilemnický, 1999 str. 87).

1.2.2.11 Galerie plastik

Hořická Galerie plastik byla založena v roce 1908 z podnětu zdejší sochařské a kamenické školy. Chtěli pro své žáky místo, kde by si mohli prohlédnout vzory tvůrčího a reprodukčního sochařství. Samozřejmě dalším cílem bylo ukázat veřejnosti prestiž a zkušenosti hořické školy, vystavováním prací žáků a absolventů. Do sbírek hořické Galerie patří díla Jana Štursy, Quida Kociana nebo Ladislava Kofránka. Galerie získala svou vlastní budovu, a tak se mohla ze školních prostor přestěhovat na Gothard v roce 1976. V roce 1972 se budova zrekonstruovala a vznikly tři velké sály s interiérem vyloženým mramorem. Dnes spadá pod Městské muzeum a probíhají zde jak stálé expozice, tak dočasné. Ke Galerii patří také sochy, které jsou rozestavěné po celém městě. (Jilemnický, 1999 stránky 134-135).

1.2.2.12 Židovská synagoga

Synagoga vyrostla v Hořicích poté, co si o povolení její stavby židovští obyvatelé požádali pražského arcibiskupa Ferdinanda z Khünburgu. Ten jim žádost schválil, a tak stavba započala roku 1726 a v roce 1730 byla dokončena. Do té doby se lidé scházeli v soukromích domech, kde probíhali jejich obřady. Prvně byla synagoga ze dřeva a brzy byla velikost jejích prostor nedostačující a bylo třeba ji zvětšit. V roce 1767 se synagoga začala přestavovat a tentokrát už ne ze dřeva ale ze zdiva. Šindelová střecha byla vyměněna za taškovou po velkém požáru, který synagogu zasáhl společně s okolními stavbami. V blízkosti budovy se nacházela židovská škola a byt rabína. V době 2. světové války byla synagoga uzavřena a po válce už se nevyužívala. Budovu odkoupila Církev československá husitská. Nový majitelé

budovu předělali a z původní výzdoby zde zbyly jen pískovcové desky s Desaterem a část původní dlažby. Přiléhající budova židovské školy byla zbořena a její prostory se přeměnily na zahradu (Tomíčková, 2016).

V ulici Karlově, která se dříve nazývala ulice Židovská, se nachází starý židovský hřbitov. Nacházejí se zde náhrobky z 18. a 19. století a je možné, že některé náhrobky jsou i z napoleonských válek. Postupem času bylo třeba více prostor pro pohřbívání. V roce 1896 musela obec koupit pozemek na vrchu Gothard, který se ale po 2. světové válce předělal na pohřebiště padlých sovětských partyzánů a obětí pochodů smrti. Starý židovský hřbitov byl naštěstí zachován. Bohužel se neudrzuje a postupně chátrá (Tomíčková, 2016).

1.2.2.13 Dům kultury Koruna

Dům kultury Koruna je možné považovat za centrum dnešního kulturního života města. Nachází se v ulici Hálkově na čísle popisném 105. V minulosti se zde prostřídalo několik vlastníků. Z počátku patřil dům družstvu Dělnický dům a následně hořickému pivovaru. Kvůli rostoucím nárokům obyvatel města byl dům několikrát rekonstruován a modernizován. Na ukrášlení vnitřních prostor se podílel například Karel Vik, autor divadelní opony. Opona byla, bohužel, zničena, když se Koruna přestavovala v roce 1929. Dva boční sádrové reliéfy u jeviště vytvořil František Duchač-Vyskočil. Ty se naštěstí dochovaly do dnes. Díky tomu, že se sál v Městském domě využíval k projekci filmů čím dál více, konaly se v Koruně společenské akce početněji. Byly to akce jako koncerty, divadla, přednášky, plesy a různé večírky (Jilemnický, 1999 str. 103).

V kulturním domě se dnes sdružuje několik souborů, a to Hořický komorní orchestr, Hudební spolek Dalibor, Pěvecký sbor BONA VITA, Pěvecký sbor RATIBOR A VESNA a Divadelní soubor J. K. TYL (Dům kultury Koruna, 2018). Kromě jarních a podzimních divadelních cyklů, tu v létě a na podzim probíhají taneční kurzy pro dospívající a pokročilé, v plesové sezóně plesy od chovatelských po maturitní a milovníci hudby rádi zavítají na festival Hořice JazzNights nebo na jaře na Hořické hudební slavnosti (Dům kultury Koruna, 2018).

1.2.2.14 Vrch Gothard

Jak už bylo zmíněno, lidé se prvně usídlili na vrchu Gothard, a právě zde vznikli první architektonické památky. Jednou z nich je barokní kostel sv. Gotharda. Kostel vznikl koncem 17. a v první polovině 18. století. V letech doby hladomoru sloužil kostel jako poutní místo. Na jednoduché a chudé vnitřní výzdobě pracovala sochařsko-kamenická škola z Hořic a pochází z roku 1899. (Jilemnický, 1999 str. 21).

V Hořicích je možné zavítat do dvou sochařských parků. Těmito parky jsou sochařský park svatého Josefa za invalidovnou, založen v roce 2004 a starší sochařský park svatého Gotharda na vrchu Gothard, založen roku 1966. Tyto parky jsou celoročně volně přístupné. Nejen že se na vrchu Gothard nachází mnoho zajímavých soch Hořického sochařského symposia, ale sám vrch je významným historickým místem. Samozřejmě byl důležitým místem z důvodu, že zde započalo osídlení toho to území, ale dalším důvodem, proč je vrch tak výjimečný, je, že se zde 20. dubna 1423 odehrála bitva mezi Janem Žižkou z Trocnova a českými pány vedenými Čenkem z Vartemberka. Žižkovi voje nebyly v tu dobu dostatečně početné, a tak se Žižka rozhodl opřít o síly Hořic a jeho okolí. Místní obyvatelé šli bojovat na stranu Žižky právě na Gothard. Žižka a jeho bojovníci tam čekali na nepřátele. Ti, když dorazili, byli v nevýhodě, protože museli bojovat do kopce a Žižka zvítězil. Dnes slouží vrch k rekreaci díky upraveným cestám. Lidé si zde mohou prohlédnout sochařské sbírky (Jilemnický, 1999 str. 17).

Jednou z nejznámějších soch je Riegerův obelisk. Jilemnický ho popisuje jako raritu, protože byl vylomen jako jeden celý kus kamene. Kámen byl vylomen v lomu v Podhorním Újezdě a jeho třítydenní přeprava do Hořic nebyla vůbec lehká, protože celý obelisk váží 340 q. Mosty a můstky silnic, po kterých byl obelisk přepravován musely být zpevněny pomocí podpěr. To měl na starost hořický formán Václav Jandera. Bylo třeba zapřáhnout 12 párů koní a 4 páry volů, aby se náklad mohl dopravit do Hořic na vrcholek Gothard. Poté, co se obelisk konečně dostal na jeho nové místo, stále nebylo hotovo. Jeho vztyčování trvalo 20 dní za pomoci ručního kladkostroje a 10 zedníků a tesařů. Obelisk byl k velké slávě vztyčen 11. srpna 1906 a posléze byl opracován a byly na něm zavěšeny tři kruhy jako spojení země České, Moravské a Slezské do koruny Svatováclavské. Předání veřejnosti, kterého se účastnili i tři Riegrovi vnuci, proběhlo za účasti velkého množství návštěvníků v září roku 1907 (Jilemnický, 1999 stránky 27-28).

Dalším sochařským dílem, které je často navštěvováno turisty je pískovcový hřbitovní portál Nového hřbitova. Tvorba portálu trvala 14 let (1893-1907) a za její myšlenkou stál Vilém Dokoupil. Na portálu pak pracovali Bohuslav Moravec a Antonín Cechner. Postavu Anděla, církevní emblémy a kruhovitě vyplně jsou dílem Mořice Černila. Po stranách Anděla jsou secesní plastiky Smrti a Vzkříšení. Jejich autorem byl Quido Kocian a zasazením těchto plastik v roce 1907 byl portál dokončen (Jilemnický, 1999 str. 25).

1.2.2.15 Smetanovy sady

Smetanovy sady byly zrealizovány pod vrchem Gothard díky místnímu spolku Dalibor. Spolek chtěl vytvořit místo, kam by se mohl umístit pomník na počest Bedřicha Smetany. Proto byl podle návrhu pražského architekta J. Krysy založen roku 1901 park Smetanovy sady. Zalesnění parku bylo svěřeno do rukou zahradníkovi A. Arnoldovi. Postupně se kromě pomníku Bedřicha Smetany sady zaplňovaly různými sousošími a staly se oblíbeným místem pro rekreaci (Jilemnický, 1999 str. 124).

Spolek Dalibor bojoval o umístění Smetanova pomníku právě v Hořicích, ačkoliv Praha chtěla první Smetanův pomník v Praze. Proč by měl být Smetanův pomník v Hořicích? Jak už bylo zmíněno výše, skladatelův rod z matčiny strany odsud pocházel a jeho rodiče se vzali v místním kostele. Pro návrh pomníku byla vyhlášena soutěž, kterou vyhrál prof. Mořič Černil. Ten pak dohlížel na jeho zhotovení, na kterém se podíleli žáci místní sochařskokamenické školy. Samozřejmě byl zhotoven z hořického pískovce a celkově na něm žáci strávili 6 500 hodin práce. Pomník Bedřicha Smetany byl do parku zasazen roku 1903. Skládá se z vysokého podstavce a Smetanovy zpodobeniny od hlavy do pasu. U podstavce jsou posazeny Jeníček a Mařenka oblečení do hořického kroje (Jilemnický, 1999 str. 124).

Téhož roku bylo do parku umístěno sousoší Husité na stráži. Autorem byl profesor sochařského oddělení hořické školy Václav Suchomel, který si tvorbu s husitskou tematikou oblíbil. Sousoší vyobrazuje dvě postavy husitů. Jeden se tváří rozrušeně a ukazuje cosi druhému, poklidnému muži (Jilemnický, 1999 str. 127).

Oblíbenou sochou, kterou si z dětství pamatuje většina hořických občanů, je Krakonoš. Podle ilustrace Ladislava Šalouna v pohádce o Rýbrcoulovi od Václava Tilleho vznikl návrh na toto sousoší, které bylo následně zhotoveno v hořické škole. Jeho rozměry jsou na délku 3,6 m, výšku 1,83 m a na šířku 2,25 m. Bylo potřeba šest kusů pískovcového kamene vylomeného na Doubravě a předání veřejnosti proběhlo roku 1908 (Jilemnický, 1999 stránky 127-128).

V parku jsou také další pomníky jako pomník Antonína Dvořáka, který byl ztvárněn podle návrhu Miroslava Vávry a odhalen roku 1910. Antonín Dvořák v Hořicích roku 1892 dirigoval Dalibora a ztvárnitel návrhu Miroslav Vávra se na koncert byl tehdy podívat. Jedná se o pomník z částí poprsí skladatele, které je z tyrolského mramoru a z podstavce s postranními díly s reliéfy Hudba a Zpěv z milínské žuly. Pomník Petra Maixnera, byl významnému malíři a rodákovi osazen roku 1914. Pracovali na něm žáci dílny Adolfa Poláka a autorem modelu byl Václav Suchomel. Vyobrazuje malířovu hlavu. K ní žena zvedá ruce se stromovým. Další

pomník hodný zmínky je socha malíře Mikoláše Aleše sedícího na lenošce, která byla vytvořena Františkem Duchačem-Vyskočilem. Během zhotovování bohužel malíř zemřel, a tak se konečného díla nedožil. Pomník zakladatele sokola Tyrš – myslitel stojí v blízkosti parku u sokolovny od roku 1950 a je dílem sochaře Jaroslava Plichty (Jilemnický, 1999 stránky 129-133).

Dále v parku můžeme najít plastiku Ptačí studánky z roku 1913, zhotovenou podle Q. Kociana Blaženou Barovičkovou-Podpěrovou. U brány, kterou se vchází do parku byli umístěni dva Orli roku 1914. Jánošík byla první Jánošíkova socha vůbec. Pro jeho zhotovení byl vylomen balvan z Podhorního Újezdu. Reprodukci dostali na starost absolventi z hořické školy a k odhalení došlo roku 1919 (Jilemnický, 1999 stránky 129-130).

1.2.2.16 Rozhledna na Chlumu u Hořic

Kromě Věže Samostatnosti je možné na Chlumu navštívit také druhou mladší a vyšší rozhlednu. Byla postavena na vrchu ve výšce 410 m n. m. na vysílači mobilního operátora a stojí zde od roku 1998 a otevřena veřejnosti byla v květnu o rok později. Využívá se k rozšiřování mobilní sítě. Rozhlednové patro, které je umístěno ve 27 metrech nad zemí, stojí na podstavci ocelové konstrukce ve tvaru jehlanu. K tomuto patru se stoupá po 142 schodech. Rozhledna je vysoká celkem 41,5 metrů a nabízí výhled na Krkonoše, Zvičinu, Orlické hory, polabskou rovinu a kopce broumovské vrchoviny. Dokonce je při dobré viditelnosti vidět i žižkovský vysílač v Praze (Prýmek, a další, 2016).

1.2.2.17 Hořelida

Vrch Hořelida, který je položený na jihu Hořic, je místem kde se nachází husitská mohyla Mohejlík. Byl zhotoven k 470. výročí Žižkova vítězství v Hořicích, protože právě tady měla završit gothardská bitva. Tomu nasvědčují nálezy historických zbraní a koster. Zhotovit ho dal Josef Šťastný, který vyznával husitské myšlenky. Socha se skládá z husitského válečného vozu, na kterém je český lev a ve spod je husitský kalich. Autorem je Antonín Šešina, který napsal i verše na desce. Mohyla byla odhalena 28. 9. 1893 (Jilemnický, 1999 str. 91).

1.2.3 Okolí Hořic

1.2.3.1 Dachovy

Dachovy, osada nacházející se pod severními svahy Chlumů v těsné blízkosti Hořic, již dlouhou dobu slouží jako místo pro rekreaci nejen Hořickým obyvatelům. Návštěvníci mohou zavítat do zdejších lesů na procházku po Malátově stezce, kterou doprovází zrekonstruovaná cyklostezka. Po Malátově stezce je možné dojít z Hořic přímo na Dachova. Podél stezky se

nabízí k prohlédnutí lom u Josefa, socha sv. Josefa, lesní pramen Kalíšek, přírodní koupaliště na Dachovech a spoustu dřevěných soch rozestavěných podél cesty (Jilemnický, 1999 stránky 13-17).

Lesní pramen Kalíšek hrál v rozvoji města stěžejní roli. V polovině 19. století se začal využívat jako zdroj pitné vody do nového městského vodovodu. Prostřednictvím potrubí z borových kmenů se voda dováděla dolů do města samospádem. Toto místo sloužilo ke schůzkám nekatolíků v době Temna, kdy po roce 1620 bylo povoleno jen katolické náboženství (Jilemnický, 1999 str. 114).

Na místě mezi lesy, kde se kdysi rozléhal druhý rybník Dachovský, bylo roku 1925 otevřeno Lesní koupaliště a slunné lázně na Dachovech. Jejich otevření dostalo takového úspěchu, že v prvních měsících byla návštěvnost okolo 1 500 osob za den (Mann, 1934 str. 20). Areál se podle projektu architekta Karla Bachury skládá ze samotného koupaliště o 8 000 m² vodní plochy a pavilonu, který zaujímá svou originální architekturou. Slunečními lázněmi se zde myslí písková pláž. Koupaliště je zásobeno vodou z místních stálých přítoků lesních pramenů (Jilemnický, 1999 str. 115). V již zmíněném pavilonu, který je postaven převážně ze dřeva, se dříve nacházela čekárna, jídelna, čítárna, záchranná stanice, depot cenných věcí, pokladna, 80 kabin, 2 velké společné šatny pro muže a ženy a 4 velké společné rezervní kabiny (Mann, 1934 str. 21).

Koupaliště je i v roce 2020 stále v provozu. V měsících květen a září fungují jen sluneční lázně bez koupání a hlavní sezóna, kdy se lidé mohou i koupat je od 1.6. do 31.8. Je zde k dispozici dvoumetrový skokánek, kde hloubka dosahuje 3 m, nebo dřevěný ostrůvek uprostřed koupaliště. Dále pro neplavce a děti je zde zvláštní oddělení s brouzdalištěm. Lidé mohou využít písčité či travnaté pláže, občerstvení, WC, sprchy, kabinky a zahrát si stolní tenis, petang, plážový volejbal nebo fotbal. Ubytovat se lze v chatkách nebo ve stanech. Zajímavostí v tomto komplexu je výskyt chráněného čolka horského nebo to, že zde probíhalo natáčení filmu Otokára Schmidta Eliška má ráda divočinu (Bičíště).

Na okraji vesnice Dachovy stojí na kraji lesa podél silnice pomník Jana Maláta. Pískovcový pomník byl zhotoven Karlem Samohrdem. Český skladatel, kterému byl pomník vyroben, v Hořicích učil a oženil se tu. Když se pak odstěhoval na Smíchov, rád se sem vracel se svou rodinou a trávil volný čas na Dachovech. Byla po něm pojmenována již zmíněná stezka, vedoucí od kalíšku k pomníku sv. Josefa (Jilemnický, 1999 str. 113).

1.2.3.2 Chodovice

V Chodovicích si mohou návštěvníci prohlédnout kostel sv. Bartoloměje, tyčící se nad vesnicí na svahu chlumských hřbetů. Stavba je prostá a její podoba je v barokním slohu. Jednolodní budova má na jižní straně jednopatrovou věž s plechovou cibulovitou bání. Na severní straně přiléhá k hlavní lodi presbytář. Po stranách presbytáře najdeme sakristii a přízemní oratoř. Loď kostela je zaklenuta valenými klenbami s lunetami. Kruchta spočívá na západě budovy na dvou kamenných pilířích. Interiér je vybaven čtyřbokou kamennou křtitelnicí z konce 18. století. Na hlavním oltáři si můžeme prohlédnout obraz umučení sv. Bartoloměje. V oratoři byla zazděna deska z černého mramoru. Na ní je znak barona Levenehra. V kryptě, která se nachází pod kostelem, leží členové rytířského rodu Karlíků z Nežetic. Jako farní se kostel zmiňuje už v roce 1384. V určitém období byl opuštěn, ke konci 18. století byl jmenován lokálií a posléze od roku 1860 mu byl vrácen status fary a znovu tedy nabyl samostatnosti (Cechner, 1909 stránky 61-62).

1.2.3.3 Holovousy

Obec Holovousy je známá pro svůj původně barokní zámek. V letech 1906-1907 byl rekonstruován. Přestavěli ho v pseudogotickém a secesním stylu. Na jeho přestavbě se účastnil J. Vejrych. Dnes má v zámku sídlo Výzkumný ústav ovocnářský. Holovousy jsou totiž známé pro pěstování své vlastní odrůdy jablka, a to Holovouského malináče. Tato odrůda se zde pěstuje od konce 18. století. Zámek je pro veřejnost uzavřený. V parku je možné spatřit barokní plastiku Čtyři roční období z roku 1751. Také se zde nachází socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1732 (Hoška, 2007 str. 37).

1.2.3.4 Ostroměř

V Ostroměři je možné navštívit muzeum archeologa a spisovatele Eduarda Štorcha a režiséra Karla Zemana v budově kulturního střediska. Expozice je věnována dílům a životům rodáků a také jejich korespondenci. Lidé si mohou prohlédnout přebaly knihy Lovci mamutů v několika jazycích. Nabízí se také exponáty z „Cesty do pravěku“. Výstava na téma pravěké osídlení Ostroměrska je doplněna o dochované nálezy z doby kamenné. Představen je zde také rodák Matěj Kopecký. Pochází z loutkařské rodiny a je ředitelem divadla DRAK v Hradci Králové. Doba Ostroměřského hradiště byla zpracována ve formě videa, které je v muzeu možné shlédnout. Součástí kulturního střediska je také loutková scéna s moderní světelnou a zvukovou technikou a stupňovitým hledištěm. Představení je možné objednat samostatně či při příležitosti prohlídky muzea (Oficiální stránky Obce Ostroměř, 2020).

1.2.3.5 Kovač

V obci Kovač se do dnešní doby zachovalo tvrziště, které se nachází přibližně 100 m od centra za domem čp. 36. Má tvar vcelku pravidelného kruhu, avšak z části byl tvar narušen stavbou silnice. V některých místech je náznak bývalého příkopu a obranného valu. Dnes můžeme v pahorku hradiště najít vyhloubený sklep. Předpokládá se ale, že sklep neměl s původní tvrzí, co dočinění. O Kovači je první zmínka z roku 1318 a je možné, že již tehdy byl na tomto území opevněný hospodářský dvůr nebo tvrz. Samotná tvrz je zmiňována v roce 1530, kdy byl ve správní knize zaznamenán její prodej bratry Václavem, Petrem a Hrochem Bílským z Kařišova Janovi Jilemnickému z Kounic a Oujezdce. Koncem 16. století je tvrz opuštěná a zaniká. Její zdivo je rozebráno a použito pro výstavbu jiných hospodářských budov (Prýmek, a další, 2014).

1.2.3.6 Konecchlumí

Název obce Konecchlumí označuje její polohu. Nachází se skutečně na konci Mlázovického a Hořického chlumu. Na počátku svahu byl postaven kostel sv. Petra a Pavla. v letech 1728-1729. Stavba má rysy barokního slohu. Zmínka o původním dřevěném kostele, který stál na tomto místě, je již z roku 1355. Na počátku 18. století byl stav kostela zchátralý, a proto byl na jeho místě vystavěn nový, zděný. Vedení stavby dostal na starosti D. T. Morazzi. Tak jako mnoho jiných kostelů i v Konecchlumí přišel kostel o své zvony, aby byly využity jako materiál pro válečnou výrobu za první světové války. V kostele byla instalována a vysvěcena křížová cesta, autorem které je Vladimír Komárek známý jako akademický malíř (Prýmek, a další, 2009).

1.2.3.7 Milovice

V Milovicích můžeme navštívit římskokatolický kostel sv. Petra a Pavla. Zmiňuje se již v druhé polovině 14. století jako farní. Jeho současná barokní podoba je z poloviny 18. století. V barokním slohu je jak exteriér, tak interiér. Jedná se o jednolodní stavbu s kněžištěm ve tvaru nepravidelného osmiúhelníku o pěti stranách. Na severu ke kněžišti přiléhá jednopatrová věž zastřešená cibulovitou bání. Vnitřek věže sloužil jako sakristie. Presbytář je oddělena od hlavní lodi vítězným obloukem. Na hlavním oltáři můžeme najít obraz sv. Petra a Pavla (Cechner, 1909 stránky 95-96).

1.2.3.8 Velký Vřešťov

Velký Vřešťov můžeme najít přibližně osm kilometrů východně od Hořic. Nedaleko dnešní obce byl na pravém břehu řeky Trotiny mezi 13. a 14. stoletím postaven hrad. Stál na homolovitém chlumu s příkrými severními a západními boky. Z tohoto důvodu se do hradu

vstupovalo z jižní strany. První zmínky o něm pochází z roku 1348. Tehdy patřil pánům z Rýzmburka. V 15. století za Aleše Vřešťovského z Rýzmburka vzniklo v podhradí městečko, o kterém máme první zmínku z roku 1405. V polovině 15. století koupil Vřešťov spolumajitel hradu Kosti Jan Zajíc z Házmburka. Jan se stal roku 1465 předním členem protikrálovské Zelenohorské panské jednoty a kvůli jeho odboji byl Vřešťovský hrad roku 1467 obležen královským vojskem a dobyt. Přibližně v poslední čtvrtině 15. století přichází Vřešťov do rukou Kordulů ze Sloupna. Ti drží území déle než půl druhého století. Hrad začal pustnout. Od roku 1660 byl Vřešťov podstoupen Gerhardu Leuxe z Leuxensteina. Gerard na hradě nebydlel, protože to bylo nepohodlné. Hrad chátral a v 18. století už po něm zůstalo jen pár rozbořených zdí a provalený sklep. Do dnešní doby se z hradu dochovaly jen reliéfní pozůstatky (Šimek, a další, 1989 stránky 520-521).

1.2.3.9 Jeřice

V obci v údolí řeky Bystřice se původně nacházel dřevěný farní kostel, zmiňovaný již ve 14. století. Tento kostel byl od roku 1624 přiřazen k hořické farnosti a roku 1652 přiřazen pod správu Hořického faráře. Kostel byl filiálním do roku 1764, kdy byl znovu učiněn farním a jeho prvním zdejším administrátorem byl zvolen Jan Josef Šlapák. Dřevěný kostel musel být zbořen, protože chátral. Zachovala se z něho dispozice a gotické obvodové zdi z konce 14. století. Nový zděný kostel byl postaven v roce 1787. Dnes ho můžeme spatřit uprostřed městského hřbitova. Na faru byla administrativa povýšena 22. února 1864 a farářem se stal Václav Pilař. Kostel je nemovitá kulturní památka. Památkově chráněn je od roku 1964 (Jelínek, 2020).

Budova je podélně orientovaná, má jednu loď s presbytářem. Presbytář s polokopulí a dvojicí segmentových oken je zevnitř půlkruhový a zvenčí polygonální. Po jeho stranách můžeme najít sakristii a předsíň. Valená klenba spočívá na toskánských pilastrech. Uvnitř kostela se nachází cínová křtitelnice z konce 17. století, dvojice náhrobníků a hlavní nízký kamenný oltář sv. Máří Magdaleny, na kterém je svatostánek. Napravo od hlavního oltáře je menší oltář sv. Františka Serafinského, nalevo oltář sv. Josefa. Interiér je také ukrášen nástěnnými malbami z roku 1864. Varhany zhotovené r. 1801 Pavlem Františkem Horákem byly nahrazeny novými z r. 1896. Ty zhotovil Emanuel Štěpán Petr. Samostatně stojící zvonice držela čtyři zvony s názvy Hraník, Poledník, Umíráček a zvon s nápisem, který nedával smysl. Ten v 19. století praskl. Touto zvonící dříve vedl vchod na hřbitov (Jelínek, 2020).

Další památkou v obci Jeřice je barokní zámek, který byl vystavěn na konci 17. století. Jedná se o jednopatrovou budovu s čtvercovým půdorysem. Ze severovýchodního rohu se tyčí

šestihranná věž, vedle níž se nachází vchod. Na jižní straně zámku je podjezd, zastřešený balkonem podpíraným kamennými sloupy. Uvnitř dvora jsou arkády s pěti otvory podél každé strany. Původní interiér se nedochoval kvůli požáru v roce 1887. Před zámkem můžeme spatřit sochu sv. Jana Nepomuckého. Socha stojí na osmibokém toskánském sloupu. Zámek je současně veřejnosti nepřístupný a je v osobním vlastnictví (Cechner, 1909 stránky 67-68).

1.2.3.10 Cerekvice nad Bystřicí

Jihovýchodně od Hořic se nachází obec Cerekvice nad Bystřicí. Z atraktivit je zde k vidění kostel Zvěstování Panny Marie. Jan Adam Záruba z Hustiřan ho dal postavit roku 1719 na zdejším náměstí. Dřívější kostel, který byl ještě ze dřeva, stával naproti místu, kde dnes najdeme nynější a byl zmiňován jako farní již roku 1384. Roku 1854 se barokní budově zřítíla kostelní klenba v tvaru eliptické kopule. Nahradiť ji dal Eugen Girtler rytíř z Kleebornů zrcadlovou klenbou z omítnutých prken. Jednolodní stavba se skládá z eliptické rotundy, sanktusníku a věže na západní straně kostela. Ve spodní části dvojpatrové věže je brána s průjezdem (Cechner, 1909 stránky 12-13).

Interiér kostela se skládá z obdélného osmistěnu s osmi výklenky. V západním výklenku najdeme kruchtu a na severovýchodě budovy je v jednom výklenku oratoř. Ta je spojena chodbou s vedlejším zámkem. Na toskánských pilastrech v koutech lodi spočívá hlavní římsa. Stejně jako exteriér i interiér kostela je v barokním slohu, kromě hlavního oltáře z 19. století. Obraz hlavního oltáře vyobrazuje zvěstování Panny Marie. Obraz obklopují sochy sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého. Na levém postranním oltáři je obraz sv. Salvatora a na pravém obraz sv. Josefa s Ježíškem. Na zdi u tohoto oltáře najdeme ukřižovaného Krista v životní velikosti, v realistickém stylu. Kazatelna je dřevěná a zdobena v podprsíku malbami čtyř evangelistů v čele s Ježíšem Kristem. V kostele se nacházejí dva náhrobníky v podobě obelisků ze silveneckého mramoru. První pomník patří Filipu hraběti Brownu a druhý Anně hraběnce Brownu (Cechner, 1909 stránky 13-18).

Vedle kostela se nachází další atraktivita Cerekvic nad Bystřicí a tou je zdejší zámek. Budova má dvě patra a její půdorys byl postaven ve tvaru písmene E. V 16. století došlo k přestavbě tehdejší tvrze na renesanční zámek a později v druhé polovině 18. století byl pak předělán v barokním slohu a byla v něm zřízena škola, která zde působila i během 19. století. Po vzniku ČSR připadl zámek státu. V roce 1935 vypukl v zámku požár a ten po sobě zanechal pouze holé zdi. Jediné, co se dochovalo byly klenby v přízemí pocházející z 17. století. V roce 1935 byly zahájeny opravy pod vedením projektu Františkem Krušinou. Budova dostala novou střechu a byly odstraněny přístavby rušící dojem stavby. Po slavnostním otevření zámku pod

názvem „Masarykův dům“ se do nově zrekonstruovaných prostor nastěhovala měšťanská škola. Kostel i zámek jsou od 6. února 1965 památkově chráněny (Jelínek, 2020).

1.2.4 Tradiční akce

1.2.4.1 300 zatáček Gustava Havla

Jedná se o tradiční mezinárodní závod motocyklů, který se koná každý rok již od roku 1936. Start i cíl se nachází u Věže Samostatnosti, ačkoliv dříve tomu tak nebylo a místo toho se závod do roku 1945 zahajoval a končil na náměstí. Zakladatelským klubem byl Grey Grizzly a z počátku nesl závod název „300 zatáček Podkrkonoší“. Když pak zemřel slavný závodník, člen hořického autoklubu Gustav Havel, přejmenovali závod na jeho počest. Mezi lety 1962–66 vyhrál Havel závod čtyřikrát. Trať závodu je oblíbená pro svou náročnost. Vede lesními silnicemi a skrze část města. Je rozdělena buď na 12 (61 km), 14 (72 km) nebo 16 (82 km) kol. To záleží na druhu motocyklu. Závod se většinou koná v květnu (Jilemnický, 1999 str. 110).

1.2.4.2 Sochařské sympozium

Mezinárodní setkání sochařů probíhá v Hořicích jednou za dva roky v červenci v lomu U sv. Josefa. Poprvé se tak stalo v roce 1966. Nápad na uskutečnění této akce vznikl již při příležitosti oslavy 80. výročí založení Umělecko-průmyslové školy sochařské. S organizací prvního sochařského sympozia pomáhal Svaz československých výtvarných umělců společně se skupinou organizátorů. Organizace se účastnil ak. sochař Vladimír Preclík, který se ujal organizace budoucích sympozií. Podstatou sympozia je, že si návštěvníci mohou prohlédnout sochařskou práci pod širým nebem (Město Hořice, 2020).

1.2.4.3 Slavnosti hořických trubiček

Od roku 2012 se v Hořicích každoročně konají slavnosti na počest hořické tradiční pochoutce. Akce tradičně probíhá v měsíci září v centru města na náměstí Jiřího z Poděbrad. Vždy je připraven bohatý program se zajímavými hosty a nechybí ani prodejní stánky s regionálními produkty a tradičním zbožím. Zdejší výrobci hořických trubiček mají možnost prezentovat své výrobky a předvést jejich výrobu. Program je také doplněn o soutěže s trubičkovou tematikou. Na své si zde přijdou jak dospělí, tak malé děti, pro které je v parku na náměstí připraveno vždy několik atrakcí od trampolíny, mobilního pískoviště po malování na obličej (Město Hořice, 2020).

1.2.4.4 O Žižkův štít

Každoročně se v okolí Hořic a krajem pod Zvičinou pořádá pochod O Žižkův štít s pěti možnými pěšími trasami. Na výběr jsou vzdálenosti na 7, 15, 25, 35 a 50 km. Také je možnost

zvolit trasu 4 km pro ZTP „Putování o Žižkův štít s Klokánkem“. Pro ty, kteří upřednostňují cykloturistiku, jsou vždy připraveny trasy na 25, 35, 55, 80, a 100 km. Během pochodu se účastníci zastavují na stanovištích a sbírají razítka. V cíli pak dostanou účastnický list na památku. Pochod organizovaný Klubem českých turistů má více jak 47 let tradice a je součástí oslav vítězné bitvy Jana Žižky z Trocnova (Nečesaný, 2013).

1.2.4.5 The Legends Rock Fest

The Legends Rock Fest je festival, který se v Hořicích uskutečňuje každý červenec. Místem konání je autokemp u Masarykovy věže samostatnosti. Na festivalu vystupují rockový interpreti a nechybí ani autogramiády a různé divácké soutěže, kde se dají vyhrát zajímavé ceny. K dispozici je samozřejmě stánkový prodej a využití kempového zařízení. Během festivalu probíhá „kuličková soutěž“ o divácky nejúspěšnější kapelu, která získá cenu v podobě sošky se symbolem festivalu (THE LEGENDS ROCK FEST, 2020).

1.2.5 Regionální produkty

1.2.5.1 Hořické trubičky

Město Hořice je známé pro svou tradici výroby sladkých trubiček. Podle jedné z legend, jak se do Hořic recept na trubičky dostal se vypráví o tom, že jej sem přinesli napoleonští vojáci navracející se z tažení v Rusku. Jeden z nich měl být kuchařem Napoleona. Byl vážně zraněný a získal azyl v domě paní Líčkové. Aby se jí odvděčil, svěril jí recepturu na výrobu oblíbené pochoutky samotného císaře. Trubičky získali ve městě oblibu a výroba se postupně stala pro rodinu Líčkové zaměstnáním. Pevný obchodní základ získal prodej trubiček za Karla Kofránka, který si nechal v roce 1898 patentovat elektrický přístroj na výrobu oplatek. Začal vyvážet do Anglie, Německa, Francie či Ameriky. Dcera Kofránka pokračovala v tradici až do znárodnění roku 1949. Po znárodnění přešla výroba trubiček do velkořem a utrpěla na své tradici. V současné době se trubičky vyrábí v 8 firmách. V roce 2011 byl výrobek zapsán do katalogu zeměpisných označení EU (Město Hořice, 2020).

1.2.5.2 Kapesníky

Do historie Hořic a v podstatě celé oblasti Krkonoš patří textilní výroba. Již v první polovině 16. století měly Hořice privilegium tkalcovského cechu. České plátno bylo skupováno velkoobchodníky z Anglie či Holandska. Od nich se dodávalo do mnoha zemí Evropy. První mechanizované tkalcovny byly v Hořicích založeny v 50. letech 19. století. Začátkem 20. století fungovalo ve městě 6 textilních továren. Dnes zde můžeme vidět firmu MILETA, která vznikla 3. října 1949 reorganizací textilních závodů. Nazvána byla podle starověkého řeckého města

Milétos. V roce 1958 byl vytvořen specializovaný podnik s účelem výroby kapesníků. V dnešní době již výroba kapesníků není hlavní náplní firemní činnosti. Spíše se zaměřují na výrobu bavlněných sortimentů, a to hlavně šátků, košilovin, lůžkovin, ubrusů a prostírání (MILETA a. s., 2008).

1.3 Lázně Bělohrad

1.3.1 Historický vývoj

Díky archeologickým nálezům kamenných mlatů, seker a různých ozdob víme, že území města bylo osídleno již v dávných dobách, a to díky tomu, že jak Bělohradsko, tak Podzvičinsko byli vždy dobře úrodné. Tomu, že bylo území osídleno již před naším letopočtem je důkazem také to, že v okolí byla zjištěna různá dávná sídliště. To byl například Hrádek mezi Bělohradem a Šárovcovou Lhotou, Vala a Hradiště mezi Vřesníkem a Kalem, tvrziště Bělušice, které se nacházelo u Vřesníku a Hrádek u Bezníku (Prchal, 1995 str. 6).

Dříve než vznikly Lázně Bělohrad, byla na tomto území osada s názvem Nová Ves, která vznikla z několika dvorců a tvrzí. Z roku 1354 se nám dochovali první zmínky. Jejím majitelem byl Bořek z Poličan a dělila se na Horní a Dolní. Krom toho byla rozdělena na tři tvrze – Koštofrank na místě dnešního zámku, Tvrz Rateňská na jihu a Tvrz Drážná na severu. Bořek Poličanský byl patronem zdejšího filiálního dřevěného kostela, který tu již v roce 1354 stál. Podle jejich rodu byly pojmenováni dva rybníky – Velký a Malý Bořek, které existovaly na místě dnešní louky Na Bořkách. Rod Bořků tu byl až do poloviny 15. století. Do konce 15. století pak není o Nové Vsi mnoho zmínek. Některé její dvory připadli hradu Pecka (Prchal, 1995 stránky 6-7).

Roku 1543 byla Pecka prodána společně s Novou Vsí Jindřichu Škopkovi z Bílých Otradovic a po jeho smrti (1566) byl dědicem jeho syn Jan, rada císaře Maxmiliána. Ten dal v tvrzi postavit bílý zděný dům a jelikož zde byly jinak domy dřevěné, nazývali ho obyvatelé bílým hradem – Bělohradem. V posledním pořízení odkazuje Jan Škopek své manželce byt v domě novém, kterému se říká „Bělohrad“. Samostatné panství bělohradské bylo utvořeno poté, co se majetek Jana Škopka rozdělil mezi jeho tři syny Karla, Petra a Adama. Adam získal půl Pecky, Petr Bělohradsko, což byla tvrz Bělohrad, Horní a Dolní Javoří, Bukovina, Kal, Třemešná, Vřesník, Tetín a Dobeš a Karel získal druhou půlku Pecky a většinu Nové Vsi. Za Petra Škopka z Bílých Otradovic byl v Bělohradě přísný režim. Dal ke kostelu postavit pranýř, který fungoval jako výstraha pro dodržování řádných mravů. Za jeho doby byl jeho statek snižen na manství. Po roce 1625, kde zemřel, připadlo manství královské komoře a byl prodán

Albrechtovi z Valdštejna, který postoupil Bělohrad Rozině Zilvárové ze Stropčic a ta směnila manství s Jindřichem ze St. Julien za Rohoznici. Když Valdštejn zemřel, Bělohrad se vymanil a Jindřich ze St. Julien si ho mohl nechat (Prchal, 1995 stránky 7-9).

Dalším majitelem byl od roku 1643 Vilém svobodný pán Lamboy z Desseneuru. Tato doba byla pro nekatolíky zejména těžká, protože Vilém s nimi byl nemilosrdný a pronásledoval je. Nekatolíci se museli scházet v tajnosti, a to v lesích okolních vesnic (Šárovceva Lhota, Lukavec), aby zde mohli vykonávat své náboženské úkony. Velké množství lidí uteklo do exilu. Již rok před jeho smrtí byl roku 1659 vlastníkem jeho syn Jan Lamboy. Dal v Bělohradě udělat školu a zemřel devět let po smrti jeho otce. Deset let na to kupuje 29. listopadu Bělohrad s Dolení Javoří, Uhlířem, Okrouhlým, Hřídalcem, Přibyslaví, Újezdem Svatojánským a dvory Bělohradským, Dolením, Okrouhlým, Rejmontovským a Brtevským Kateřina Alžběta z Valdštejna. Její manžel Bertold Vilém z Valdštejna pak připojuje ještě Lukavec, Černín a Nový Dvůr na Byšičkách. Za Bertolda byl v Bělohradě roku 1689 postaven zámek a později kostel Všech Svatých. Autorem návrhů obou staveb byl Jan Blažej Santini-Aichel. Také byli přestavěny kostely bišický a újezdský. V této době Bělohrad a jeho okolí opravdu prospívali, a i lidé si Bertolda považovali. V roce 1722, poté co se Bertold stal Hradeckým hejtmánem, byl Bělohrad povýšen Karlem VI. na městečko. Získal také právo na tři výroční trhy a jeden týdenní (Prchal, 1995 stránky 9-10).

Kladné období však Bertoldovou smrtí (1724) končí, protože městečko dědí jeho neter, Marie Alžběta z Valdštejna, a ta své poddané utiskovala robotou a nelidskými tresty. Ani její syn, Josef Vilibald Šafgoč, nebyl lidem oblíbený a její vnuk, Jan Bertold Šafgoč, pak panství dosti zadlužil. Naštěstí se dobře oženil a jeho nová žena, která uměla dobře hospodařit, panství zachránila a začalo se znovu blýskat na lepší časy. Robota byla zrušena roku 1848 poté, co byl Bělohrad prodán pánovi zvanému Maria Alfons z Aichelburgu. Jeho rodina zde byla velice oblíbená i když bylo panství stále značně zadlužené. Za jejich doby zde byl postaven roku 1850 cukrovar a pivovar. Alfréd z Aichelburgu vlastnil panství v době války s Pruskem a Itálií, která začala roku 1866 a Bělohradsko bylo na nějaký čas obsazeno pruským vojskem. Zadlužení se nelepšilo, a tak byl Alfred nucen prodat cukrovar, který byl pak předělán na tkalcovnu a později v roce 1872 musel prodat i celé panství (Prchal, 1995 stránky 10-12).

Bělohrad tak dostal nového majitele Maxmiliána rytíře Dormitzer, který se snažil území zvelebnit. Za Maxmiliána byla zbořena původní škola a postavena nová. Také dal postavit naproti kostelu dřevěné lázně. Další majitelka Anna z Asseburgu, pruská šlechtična a hraběnka pak lázeňskou činnost v malých dřevěných lázních rozšiřovala a připravovala léčivé slatinné

koupele. Dále dala roku 1890 postavit novou lázeňskou budovu. Zdejší lázně nazvala Anenské a díky nim získalo město roku 1905 jméno Lázně Bělohrad (Prchal, 1995 str. 12). Statut lázeňského města získal Bělohrad v roce 1963 a statut města v roce 1965 (Černá, 2007 str. 4).

1.3.2 Kulturní a přírodní památky

1.3.2.1 Kostel Všetech Svatých

Jde o jednolodní budovu se zaobleným kněžištěm, dvojpatrovou věží vyčnívající ze západního průčelí a jednopatrovou přístavbou přiléhající k severnímu boku kněžiště. Nad hlavní lodí je sanktusník s cibulovou bání a nad kněžištěm eliptická bání nad pendentivy s osmibokou lucernou. Hlavní vchod se nachází na západní straně pod věží (Cechner, 1909 stránky 2-3).

Původní dřevěný kostel v Lázních Bělohrad se zmiňuje již v roce 1350 jako kostel filiální. Ten však zpustl a bylo třeba značných rekonstrukcí. Proto dal v roce 1689 tehdejší majitel panství, Bertold Vilém z Valdštejna, kostel opravit. K projektu pozval italského stavitele Giovanniho Santini, který vystavěl kostel ve slohu barokním. Přizván byl mimochodem i k stavbě zdejšího zámku. Interiér budovy je ukrašen obrazem hlavního oltáře od A. Mühla, obrazem madony nad jižním bočním vchodem od rodáka Václava Březiny. Z roku 1545 se v kostele zachovala cínová křtitelnice, na které jsou podobizny sv. Petra, sv. Pavla a sv. Jakuba. Bertold Vilém z Valdštejna dal před hlavní oltář založit hrobku a v mramorovou desku usadit svůj znak (Prchal, 1995 str. 18). Dále je zde křížová klenba bez žeber a okrasné toskánské pilastry, které vystupují pod pásy, které oddělují klenby (Cechner, 1909 str. 3).

Kostel je obklopen bělohradským hřbitovem, kde byli pohřbeni rodiče Karla Václava Raise. Návštěvníci si mohou prohlédnout jejich pomník a přečíst si několik Raisových veršů, které svým rodičům a jejich památce věnoval. Na hřbitově má také hrob malíř Václav Březina (1862-1906) (Prchal, 1995 stránky 18-19).

1.3.2.2 Anenské slatinné lázně

První, kdo přišel s iniciativou založit v Bělohradě lázně, byl Maxmilián Dormitzer. Na levém břehu Javorky nechal naproti kostelu, na místě, které nazývali Na Sádkách, postavit dřevěné lázně. Tyto lázně vybavil třemi koupelnami. Koupele probíhaly pouze v létě a měly očistné účely. V místní Bažantnici se nacházelo velké ložisko rašeliny, avšak rašelina se využívala pouze jako topivo. V roce 1883 získala Bělohrad hraběnka Anna z Asseburgu a rozhodla se dělat s rašelinou léčivé pokusy za spolupráce s doktorem Mindlem. K pokusům byly využity staré dřevěné lázně a pro lázeňské účely dala hraběnka zařídit také tři pokoje.

Lázně během let rostly na popularitě a oblibě, proto bylo třeba nových prostor, aby se lázně mohly dále rozvíjet. V roce 1889 byla povolena stavba nové zděné lázeňské budovy při miletínsko-jičínské silnici (Prchal, 1995 stránky 24-25).

Lázeňský dům ve švýcarském stylu byl dokončen v roce 1891 a nazván Anenské slatinné lázně na památku hraběnky Anny z Asseburgu. V této budově byly zřízeny větší koupelny a lepšímu pohodlí hostů přispívalo i ústřední topení, které bylo zavedeno v celém objektu. 20. června 1892 byly Anenské slatinné lázně uznány jako ústav veřejně léčebný. Proslulost lázní se stále zvětšovala, celkový počet koupelen se zvýšil na osmnáct a v roce 1901 byl v parku Bažantnice slavnostně navrtán pramen nazvaný Annamariánský pramen. 3. března 1905 byla schválena změna názvu obce na Lázně Bělohrad (Prchal, 1995 str. 25).

Dcera Anny z Asseburgu, Helena Merveldtová, pokračovala v rozvoji lázeňské činnosti. Dala zřídit odpočívací kabiny, kde mohli pacienti po koupeli odpočívat před odchodem na masáž či zábal a neblokovali tak zbytečně koupelny. Ačkoliv se provoz značně omezil během první světové války, po jejím skončení se lázně začaly zase rozvíjet a bylo třeba znovu zvětšit kapacitu. Proto bylo založeno Společenstvo pro podporu lázeňského ruchu. Jeho cílem byla výstavba nového lázeňského hotelu ve spolupráci s MUDr. Janem Levitem. Roku 1936 byl tedy otevřen nový hotel s názvem Grand hotel Urban. Během druhé světové války byly prostory lázní využívány jako ubytovna německé mládeže a po válce se budovy znárodnily. Až po téměř padesáti letech přešla správa zpět pod samostatnou společnost. Lázně se tam mohly nadále rozrůstat prostřednictvím výstavby nových pavilonů (Prchal, 1995 stránky 25-27).

„V průběhu posledních let změnila lázně výrazně svou tvář. V roce 1991 byla ukončena rekonstrukce balneoprovozu. Na konci roku 1995 byl uveden do provozu nově postavený lázeňský hotel Anna Marie. V roce 1998 byla dokončena dostavba a rekonstrukce hotelu Grand. V minulých letech byl vybudován bazén s vodou o teplotě 30 °C, s podvodními tryskami a perličkovou lavicí a minigolfem, které jsou přístupné i pro širokou veřejnost. V lázních se léčí převážně onemocnění pohybového ústrojí.“ (Hoška, 2007 str. 31)

1.3.2.3 Lázeňský hotel

Občanská záložna postavila tuto budovu, aby reprezentovala město a lázně. K její výstavbě došlo v letech 1893-1894 a náklady na zhotovení činily kolem 54 000 zlatých. Projekt získal na starost pražský architekt Jan Vejrych. Hotel byl postaven v novorenesančním slohu. V určitém čase sloužil Lázeňský hotel i jako radnice. Hlavně to bylo ale centrum kulturního

a politického života obyvatel města. Budova je vybavena velkým sálem, kde jsou na stěnách vyobrazeny podobizny českých králů a knížat v životní velikosti. K vidění je tu svatý Václav, Přemysl Otakar II., Karel IV. a Jiří z Poděbrad. Na stropě velkého sálu byly namalovány alegorie s náměty hudby a zpěvu. V letech 1975-1979 byl Lázeňský hotel několikamilionovým nákladem restaurován. Podařilo se obnovit i vnitřní malířskou a vnější sgrafitovou výzdobu, a to díky práci pana Františka Koubka (Prchal, 1995 str. 16).

1.3.2.4 Zámek

Na místě dnešního zámku stála dříve dřevěná tvrz s názvem Koštofrank. Za Jana Škopka z Bílých Otradovic byla přestavěna a získala podobu kamennou. Tato kamenná tvrz hrála stěžejní roli v tom, jak se později začalo celému panství nazývat. Tvrz měla totiž bílé zdi a poddaní budovu nazývali Bílím hradem – Bělohradem. V barokní zámek pak byla budova od základu přestavěna za Bertolda Viléma z Valdštejna v roce 1689. Stejně jako opravy zdejšího kostela se na přestavbě podílel italský stavitel Giovanni Santini. V této době se také účastnil výstavby Karlovy koruny v Chlumci nad Cidlinou. Nádvoří před zámkem má tvar symetrického, ornamentálního půdorysu a je obklopen z obou stran hospodářskými budovami a příbytky služebnictva (Prchal, 1995 str. 17).

Budova má čtyři křídla, které obklopují malé nádvoří s tvarem obdélníkového půdorysu. Úprava zámku je barokní s pozdně renesančními prvky. Směrem do parku je jednopatrový trakt s hranolovitou věží, na které je znak rodu Schaffgotschů. Ostatní tři křídla jsou dvoupatrová. V tuto chvíli je zámek veřejnosti nepřístupný s výjimkou některých kulturních akcí (Prýmek, a další, 2013).

1.3.2.5 Památník Karla Václava Raisa

V zámeckém parku byl v roce 1959 otevřen památník rodáku K. V. Raisovi. Rais se v Lázních Bělohradě narodil roku 1859. Ve svém díle se často vrací ke svému rodišti a osudům obyvatel Bělohradu. Budova památníku dříve sloužila jako zámecká zimní oranžerie, kde rostly citrusy a jiné teplomilné rostliny. Ke stému výročí narození představitele venkovské realistické prózy byla přebudována na památník, což se povedlo bez narušení empírového rázu budovy. V památníku je možné navštívit stálou expozici, kde se lidé seznámí s životem a dílem prozaika. Její součástí je i model Raisova domu s podsíní. Skutečný rodný dům už ve městě nenajdeme, protože v roce 1896 vyhořel při požáru bělohradského náměstí. Na místě, kde kdysi stál je dnes pamětní deska. Také zde je expozice na téma historie Lázní bělohradu a probíhají tu příležitostné výstavy (Wildová, 2019).

1.3.2.6 Fričovo muzeum

Doktor Antonín Frič často jezdil do Bělohradských lázní a měl tento kraj velmi rád. Byl to vlastivědný paleontolog, geolog a profesor na Karlově univerzitě. Na přelomu 18. a 19. století začala vznikat malá místní muzea s etnografickými, historickými a geologickými předměty. Tomu přispívalo značné rozšiřování sběratelství zkamenělin. Antonín Frič společně s Aloisem Hochem proto chtěli v Bělohradě založit přírodovědné a vlastivědné muzeum. V roce 1904 se to díky jejich popudu podařilo uskutečnit a muzeum tak můžeme najít v ulici Vojtíškově v domě čp. 191. Architektem budovy muzea byl Otto Tille. Jeho cílem bylo dát budově podobu antického chrámu. V průčelí můžeme najít mramorové desky, na kterých jsou uvedeny jména vojáků, kteří padli v 1. světové válce. Po roce 1994 bylo muzeum znovu otevřené pro veřejnost. V současné době je kvůli rekonstrukci uzavřeno (Prchal, 1995 str. 19).

1.3.2.7 Bažantnice

Bažantnice je název lázeňského parku o 51 ha s mnoho několikakilometrovými upravenými cestami. Zde byl v roce 1901 navrtán Annamariánský pramen neboli „kysibelka“ – železitá kyselka. K návrtu dal iniciativu pan Robert Schubert. Další pramen zde byl obnoven v roce 1999 u tenisových kurtů. Pro návštěvníky zde bylo vybudováno pítko a altánek. V parku je také hudební altán. V něm se odehrávají promenádní koncerty. Zajímavostí je také „Hraběňčino jezírko“ s ostrůvkem, na kterém je kamenný kříž (Hoška, 2007 str. 30).

1.3.3 Okolí Lázní Bělohrad

1.3.3.1 Byšičky

Pod zdejším kopcem kdysi stávala osada, která se zmiňuje již ve 13. století. Nazývala se Byšice a zanikla v době třicetileté války. Na vrchu s rozhledem na bělohradskou kotlinu stojí kostel sv. Petra a Pavla obklopen hřbitovem. Stejně jako zaniklá tvrz i o kostelu bylo zmiňováno už ve druhé polovině 13. století. Kostel je filiální a dříve patřil Pecce. Dnes spadá pod Lázně Bělohrad. Dochovat se podařilo původní románskou rotundovitou apsidu a gotické kněžiště. K jednolodní stavbě byla k západní straně v polovině 19. století přistavěna čtyřboká věž. Z 19. století je zde také křížová cesta, která vede okolo kostela. Kostel stojí uprostřed hřbitova, kam nejčastěji dávají pochovat své příbuzné lidé z nedaleké vesnice Lukavec (Prchal, 2013 stránky 44-45).

1.3.3.2 Kal

Mezi obcemi Kal a Vřesníkem se na návrší nachází hradiště Kal. První fáze opevnění na tomto území se datuje nejspíše již do mladší doby bronzové, ačkoliv nálezy dokazují, že osídlení zde bylo již v eneolitu. Slovanské hradiště se datuje do 1. třetiny 8. století. Jedná se o hradiště s rozlohou až 33 ha. Bylo opevněno po celém svém obvodu. Hlavní vstup byl umístěn na západní stranu sedla návrší. Akropole, opevněna na severní straně dvojitou valovou linií s příkopy, se nacházela na vyšším jižním vrcholu a její rozloha byla přibližně 7 ha. Příčná terénní vlna nám naznačuje její vnitřní členění. Na nižším vrcholu bylo nejspíše předhradí. Hradiště zaniklo ke konci 8. století a podle nálezů hrotů šípů a jiných kovových předmětů se předpokládá, že zánik byl násilný. K hradišti je možné se dostat z obce Kal po zelené zn. na jih či z obce Vřesník po zelené zn. na sever (Abušinov, 2006).

1.3.3.3 Mlázovice

V Mlázovicích nedaleko od Lázní Bělohrad se nachází kostel Nejsvětější Trojice. Farním byl prohlášen již v druhé polovině 14. století. Jako většina dřevěných kostelů i tento byl zbořen a na jeho místě postavili nový, zděný v roce 1725. Jednopatrovou věž s cibulovitou bání k němu dostavěli posléze o 35 let později. Věž má na severní straně schodiště. Vítězný oblouk půlkruhem přepásaný odděluje presbytář ve tvaru pravidelného čtverce od hlavní lodi. Sakristie a márnice přiléhají k presbytáři na severní straně. Uvnitř kostela je možné vidět dřevěný hlavní oltář s obrazem Nejsvětější Trojice, který obklopují řezané polychromované sochy andělů. Po stranách oltáře jsou postaveny sochy sv. Petra a Pavla, které jsou zlacené. Křtitelnice je z pískovce (Cechner, 1909 str. 100).

1.3.3.4 Šárovcová Lhota

V Šárovcově Lhotě se dochovala pozoruhodná budova, a to kruhová cihelna. Stavba dřevěné budovy s pískovcovými kvádry byla nejspíše započata v květnu 1921. Cihelna byla vybavena šestnácti komorami ve vypalovací peci. Kruhová se cihelně říká kvůli tvaru její peci. Vypalovalo se v ní do kruhu. Vypalování cihel zde probíhalo až do roku 1962 a v roce 1965, kdy cihelnu koupilo mlázovické zemědělské družstvo, se z budovy udělala sušárna obilí. Z původní stavby se zachovala i dřevěná patra nad pecí. V roce 2009 koupil areál pan Ing. arch. Martin Pour a tím zachránil cihelnu od demolice. Byl místem natolik zaujat, že se rozhodl pustit se do oprav a vytvořit zde technický skanzen se zaměřením na cihlářství. Návštěvníci se mohou seznámit s historií cihlářství díky zdejší stálé expozici. Dále se mohou dozvědět o sbírce značených cihel a tašek. Prohlédnout si mohou i kopie starých výkresů pro výstavbu cihelny. Zájemci mají možnost podívat se na ukázkou sušení cihel historickými stroji (Wildová, 2017).

1.3.4 Tradiční akce

1.3.4.1 Mezinárodní festival písní a tanců „Pod Zvičinou“

Jedná se o slavnosti písní a tanců, jeden z nejstarších českých mezinárodních folklorních festivalů, na kterém se na pódiiích v Lázních Bělohrad každý rok předvedou různé folklorní soubory z nejen celého Česka, ale také z mnoha dalších zemí, a to například z Gruzie, Zimbabwe, USA či Jakutska. Svá taneční představení zde předvede každý rok v druhé polovině června nad 500 účinkujících. Lázně Bělohrad udržují tradici folkloru také prostřednictvím místního folklorního souboru Hořeňák pro dospělé a Hořeňáček pro děti. Hořeňák vychází z historických vrstev lidové kultury v Podkrkonoší (Černá, 2007 str. 15).

1.3.4.2 Zahájení lázeňské sezóny

Na jaře mohou lidé zavítat na oslavy zahájení lázeňské sezóny v Lázních Bělohrad v areálu minigolfu u hotelu Anna Marie. Vždy je již od dopoledních hodin připraven bohatý doprovodný program ve formě koncertů a různých vystoupení se zajímavými hosty a soutěžemi. Oslavy jsou doprovázeny také Food festivalem, kde mohou návštěvníci ochutnat neobvyklá jídla ze všech koutů světa. Kromě toho zde najdeme i regionální výrobce a držitele známky „Regionální produkt Český ráj“ (Východočech.cz, 2017).

1.3.4.3 Strašidelná Bažantnice

Oblíbenou tradiční akcí v Lázních Bělohrad pro děti a dospělé je Strašidelná Bažantnice, která se většinou koná koncem června. První ročník se konal v roce 2007. Jde o procházku jejíž trasa vede přes místní lázeňský park bažantnici na Byšička ke kostelu sv. Petra a Pavla. Během cesty se účastníci mohou zastavit na různých stanovištích s pohádkovými postavami a strašidly. Město Lázně Bělohrad pořádá tuto akci za podpory Královehradeckého kraje (Město Lázně Bělohrad, 2019).

1.4 Miletín

1.4.1 Historický vývoj

První osídlení území Miletína není známo. Miletín byl založen jako strážný hrad, který se, bohužel, do naší doby nedochoval. Nacházel se blízko zemské stezky a na pokraji pohraničního hvozdu. Mezi nejstarší zmínky společně s darovací listinou knížete Vladislava, ve které přenechává svému bratrovi župu Hradeckou, patří také návštěva Miletína svatým Otou biskupem bamberským. Hradiště bylo dobře chráněné díky tomu, že se okolo nacházelo mnoho močálů a rybníků, nebylo tedy třeba stavět hradby, valy či příkopy. Po Vladislavově bratrovi

získal Miletín Vladislav II., který ho daroval svému dvořanu Zbraslavu z Dubence (Mann, 1934 stránky 91-92).

Poté bylo hradiště roku 1241 darováno německému řádu špitálních bratří jeruzalémských. Řád, který zde vedl duchovní správu až do roku 1423, dal postavit klášter obehnaný zdí, se studnou, kaplí, obydlím mnichů a sklepy (Kroča, a další, 2011 stránky 8-11). Na počátku 15. století musí řád Miletín prodat kvůli hospodářským potížím a majitelé se začnou často měnit. Od řádu Miletín kupuje Jan Krušina z Lichneburka. V roce 1410 ho získává Beneš z Choustníka, po Husitských válkách Hynek Krušina a po roce 1520 Trčkové z Lípy a Smiřičtí ze Smiřic. Za Jiřího z Valdštejna získalo panství roku 1561 privilegium výročních týdenních trhů, což přispělo k značnému rozkvětu. O rok dříve získala ves status města. Od roku 1692 do roku 1743 držel panství Jiří Fridrich z Oppersdorfu, po něm ho získala Marie Anna hraběnka Magni, provdaná Kolowratová a z Morzinu. V této době tu již hrad nebyl a místo toho se postavil zámek. V roce 1766 byl majitelem Miletína Josef Jan Sosnovec z Vlkanova, jehož manželka panství prodala ve veřejné dražbě, kde ho koupil Ignác Falge v roce 1798. Miletín pak dědí jeho syn Hynek Václav Falge roku 1825 (Potůček, a další, 2017 stránky 36-38).

Zatím co se v Miletíně střídali majitelé, prošlo si zdejší obyvatelstvo několika tragédiemi. Utrpení přinesla třicetiletá válka, mor, při kterém zemřelo mnoho lidí (1633), drancování Švédy (1645), hlavní stan pruské armády, který se zde usídlil (1757), plenění města ruskými kozáky nebo také špatná úroda (1771, 1772). Ani tehdejší majitel Miletína, Josef Jan Sosnovec z Vlkanova, nebral ohledy na zubožený a hladový lid, což způsobilo selskou vzpouru. Ta však byla potlačena. Další katastrofou byly pro městečko dva požáry, které se tu staly v letech 1826 a 1846. První požár zachvátil severní stranu náměstí a druhý celé město. Zničeno bylo 112 domů včetně zámku, věže, hospodářských budov, školy a fary. Výstavba nového města nebyla vůbec jednoduchá, protože obyvatelstvo bylo na mizině a muselo si půjčit peníze. Navíc nebylo ani poznat kudy tehdejší ulice vedly, a tak musel vzniknout nový plán (Mann, 1934 stránky 94-96). Přes všechny tyto strasti se město dostalo a koncem 19. se začalo více průmyslově rozvíjet, zejména pak na přelomu 20. a 21. století (Kroča, a další, 2011 str. 11).

1.4.2 Kulturní a přírodní památky

1.4.2.1 Náměstí Karla Jaromíra Erbena

Středem a kulturním centrem města je náměstí K. J. Erbena. Má obdélníkový tvar a po všech stranách je vroubeno lipovým stromořadím, které zde bylo vysázeno roku 1879. Na náměstí můžou návštěvníci zavítat do minipivovaru nebo do cukrářství na Miletínské

modlitbičky. Nachází se zde také několik sochařských památek. V západní části náměstí najdeme pomník Karla Jaromíra Erbena a pomník sv. Jiří v Miletíně. Pomník K. J. Erbena stojí na místě, kde kdysi byla stará radnice. Autorem návrhu byl sochař Jindřich Říha a socha byla na místě slavnostně odhalena roku 1901 (Mann, 1934 str. 89). Na podstavci se tyčí bronzové poprsí básníka a pod poprsím jsou po stranách dva chlapci. Mladší sedí a čte si knihu. Starší mladík stojící na druhé straně vzdává Erbenovi hold. Na novobarokním soklu jsou vyobrazeny výjevy ze Záhořova lože a Svatebních košil (Potůček, a další, 2017 str. 40).

Uprostřed náměstí stávala kašna s jezdeckou sochou sv. Jiří, vytvořenou v hořických dílnách sochaři a bratry Černými. Sv. Jan se stal důstojníkem římského vojska. Za jeho život byl mnohokrát krutě týrán za hájení křesťanské víry, a nakonec ho popravili. Socha se tyčila nad kašnou od roku 1892. Během let přestala kašna plnit své účely a byla rozebrána. Ponechána byla jen socha sv. Jiří a roku 1953 ji přesunuli do západnější části náměstí (Hlavatý, 2003-2013).

Ve východní části náměstí je malý park, ve kterém se nachází Mariánský sloup z roku 1735 na místě, kde kdysi stál pranýř. Autorem sloupu je Matyáš Braun. Představuje dlouhý korintský sloup, na jehož vrchu je Panna Marie. Okolo hlavy má dvanáct hvězd. U nohou má měsíc a dva andělé. Šlape na hada, který je obmotaný okolo Zeměkoule. 1. ledna 1908 sloup spadl kvůli vichřici a zlomil se na tři kusy. Ještě toho roku byl opraven, znovu postaven a vysvěcen (Hlavatý, 2003-2013). Další památkou ve východní části je pískovcový meteorologický sloup s větrnou korouhvičkou z roku 1908. Ve vrchní části jsou vytesány dívčí hlavy a pod nimi jsou niky, ve kterých bývali meteorologické přístroje (Potůček, a další, 2017 str. 40).

1.4.2.2 Kostel Zvěstování Panny Marie a věž

V době, kdy v Miletíně působil řád špitálních bratří jeruzalémských, byla postavena nejen komenda. Poté co byla její stavba dokončena, začala výstavba nového, původně gotického kostela, který můžeme najít v ulici Na Parkáni. Od roku 1270 je to farní kostel a mezi lety 1607 a 1608 byl rozšířen o jižní kapli. Na přelomu 17. a 18. století byl kostel barokizován a dále regotizován podle projektu Antonína Cechnera v roce 1899 (Potůček, a další, 2017 stránky 34-36). Během této opravy byla loď sklenuta křížovou klenbou. Díky úlomkům z původní stavby víme, že tomu tak vždy nebylo a kostelní loď byla dříve zaklenuta žebry, na nějaký čas byla i zcela zarovnána. Kostel má jeden hlavní vchod na západě a dva postranní v bočních zdech lodi (Cechner, 1909 str. 83).

Dnešní podoba kostela se skládá z jedné lodě s otevřenou západní předsíní, kde jsou zazděné renesanční náhrobníky Radeckých z Radče. Dále je zde pravoúhlé presbyterium s přiléhající čtvercovou kaplí na jihu a sakristií a oratoří v patře na severu. Ačkoliv byl kostel několikrát předěláván, dochoval se původní obdélný presbytář s lomeným triumfálním obloukem, křížovou žebrovou klenbou, kružbami oken a východní částí lodi. To vše bylo dochováno ze 13. století. Řád bratří dal také u kostela postavit zvonici čtvercového půdorysu, která mohla sloužit jako vstup do komendy (Potůček, a další, 2017 str. 36).

V 2. polovině 16. století byla věž vyvýšena na tři poschodí. V prvním patře byly nad vchod umístěny hodiny a napsáno „Sub umbra alarum tuarum tege nos dme, 1586“. U nápisu jsou pak znaky Bohdaneckých z Hodkova, Radeckých z Radce a města Miletína. V druhém patře byly zvony, ve třetím byl hlásného a okolo bytu zděná pavlač. Pavlač i byt byli zrušeny při opravě roku 1864 a věž byla snížena o jedno poschodí (Lhota, 1888 stránky 175-180).

1.4.2.3 Rodný dům Karla Jaromíra Erbena

Karel Jaromír Erben patří k jedním z nejznámějších znaků Miletína. Jeho rodný dům s číslem popisným 142 se nachází na ulici Barbory Linkové. V roce 1806 ho koupili manželé Erbenovi. Tehdy to bylo ještě přízemní roubené stavení se sedlovou střechou. Známý básník, archivář, prozaik, jazykovědec, historik, sběratel lidové tvorby a folklorista se zde narodil do rodiny ševce a sadyře Jana Erbena 7. listopadu roku 1811. Stal se prvním archivářem hlavního města Prahy a založil edici pramenů Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae, což byly výtahy z českých středověkých dějin. Do historie se Erben zapsal hlavně díky svým sbírkám lidové poezie. Sebral a vydal Prostonárodní české písně a říkadla. Sbírkou balad Kytici, jeho nejznámější dílo, vydává v roce 1853. Básník se odstěhoval do Prahy a v domě žila jeho sestra se svým manželem. V roce 1846 vyhořel a dostal nynější zděnou podobu. Později roku 1899 byla na domě slavnostně odhalena pamětní deska s nápisem „Zde se narodil KAREL JAR. ERBEN L.P. 1811“. Dnes mohou návštěvníci do domu zavítat a prohlédnout si muzeum s expozicemi o Erbenově životě a díle. Také je zde zachovaná původní černá kuchyně, sklep a komora (Potůček, a další, 2017 stránky 42-43).

Výstava dříve probíhala na náměstí v domě s číslem popisným 5. Zde byla od roku 1951 a o dva roky později se přestěhovala do pronajaté místnosti v rodném domě. Dům byl odkoupen 3. května 1958 a byl zapsán na seznam Nemovitých kulturních památek. Vznikla zde paměť síň a muzeum. Prohlídky muzea probíhají celoročně po telefonické domluvě a je možné si v rámci návštěvy rozšířit prohlídku o navštívení klášterních sklepů na Parkáni (Hlavatý, 2003-2013).

1.4.2.4 Zámek

Poté, co Valdštejni z Miletína odešli a území vlastnil Jiří Fridrich z Oppersdorfu, byly strhnuty poslední zbytky hradu a byl zde roku 1693 postaven zámek v renesančním stylu. Stavbu vedl Kašpar Melichar Klupf. Těsně před dokončením zámek vyhořel (r. 1699) a musel být stavěn od znova (Potůček, a další, 2017 str. 37). Jak procházel Miletín rukama vlastníků, měnil se i zámek. Za hraběnky Marie Anny se zámek přebudoval do barokního slohu. (Kročá, a další, 2011 str. 11). Josef Jan Sosnovec z Vlkanova dal k vchodu zámku přistavět altán, na kterém byli z kamene vytesáni dva lvi s jeho znakem. Dále dal postavit po straně dům pro úředníky a před vchod do zámku sochy sv. Floriana a sv. Nothburky. Nádvoří uzavřel kamenným plotem (Lhota, 1888 str. 166) Roku 1881 byl postaven anglický park, obléhající zámek. Park o velikosti větší než 8 hektarů dal postavit kníže Alexandr Schönburg-Hartenstein a můžeme zde najít barokní sochu sv. Floriána z roku 1730. Empírová podoba exteriéru je z doby po požáru, který se zde stal v roce 1846. Nyní se v zámku nachází Muzeum českého amatérského divadla (Potůček, a další, 2017 str. 37).

1.4.2.5 Klášterní sklepy

Klášterní sklepy z dob Řádu německých rytířů jsou jedinou památkou, která se dochovala po komendě. Není možné určit, kde přesně se zaniklý hrad a komenda nacházeli, či jak vypadali. Díky dochovaným sklepům však víme, že to pravděpodobně bylo někde v prostorách dnes nazývaných Parkáň. Sklepy se skládají z dvou do skály vytesaných sálů. Sály oddělují kamenné gotické portály a schodiště. Vchod do klášterních sklepů se nachází mezi domy s číslem popisným 117 a 120 na zahradě. Od vchodu vede schodiště do novodobějšího sklepa a dále odsud vede klenuté schodiště do prvního malého sálu. Jeho hloubka je zhruba 5,5 m. Za ním je větší sál s větší hloubkou. Byla zde nalezena i studna s hloubkou přes 33 m. Se sklepy ji spojuje úzká chodba (Hlavatý, 2003 - 2018).

Sklepy byly používány pro skladování a i poté, co byly nad jejich prostory postaveny domy, nárokovala si vrchnost práva na jejich užívání. Po roce 1846, kdy byl ve městě velký požár, již nepotřebovali vodu ze studně a zasypali ji. To ale způsobilo, že se voda dostala na povrch jinými cestami a sklepy zatopila. Na přelomu 19. a 20. století byla voda ze sklepů potřeba na přestavbu kostela. Pokusy o prozkoumání sklepů byly marné, protože voda byla moc vysoká a náklady na odpuštění moc velké. Po roce 1907 získal novodobější horní sklep Antonín Kraus, který betonem uzavřel vchod do starých sklepů. Uzavření nebylo dostatečné a vrchní sklep byl znovu zaplaven (Hlavatý, 2003 - 2018).

Od 30. let 20. století se začaly provádět kroky k tomu, aby se sklepy mohly znovu otevřít. Spolupracovali na tom Okrašlovací spolek a Musejní odbor. Tehdejším majitelem byl pan František Volšík. S otevřením souhlasil a byl ochotný spolupracovat. 19. září 1932 byly zahájeny práce za účelem odkrytí sklepů. Za spolupráce dobrovolníků s dobrovolnými hasiči se voda odčerpala, sklepy byly vyčištěny od hlíny a jílu a zasypané chodební cesty uvolněny. Dokonce provedli i elektroinstalaci sálů. V roce 1933 byl prostor připraven k pravidelným návštěvám. 7. června 1933 dosáhly dna studně. Dnes je možné navštívit sklepy při prohlídce rodného domu Karla Jaromíra Erbena (Hlavatý, 2003 - 2018).

1.4.2.6 Fara

Za doby, kdy v Miletíně byl německý řád špitálních bratří jeruzalémských a obstarával duchovní správu, bydlel farář v klášteře. Poté co byl klášter zrušen, bylo potřeba postavit faru, kde by mohl farář nadále žít. První fara byla postavena ze dřeva a nacházela se nejspíše v místech té dnešní. Hraběnka Marie Anna dala postavit faru zděnou, když už stará fara časem sešla. U budovy byla zahrada a kašna, do které tekla voda z kašny u zámku. Zahrada pak byla zrušena kvůli výstavbě silnice (Lhota, 1888 stránky 180-181).

1.4.2.7 Pivovar

Pivovarnictví má v Miletíně dlouhou tradici. Již za řádu německých rytířů zde k roku 1241 fungovalo pivovarnictví pro klášter. Pivovar byl vybudován vedle panského mlýna pod hrází rybníka Penížku a můžeme ho najít v ulici Komenského s číslem popisným 126. Na počátku 18. století byl značně předělán. Dovybaven byl protáhlou sladovnou, varnou, stáčírnou, hospodářskými budovami a chlévy. Na konci 19. století pivovar ukončil svou činnost a byl prodán Františku Klazarovi, který si zde udělal sklady. Budova byla v průběhu 20. století několikrát přestavována a pivovarnictví se sem už nevrátilo, avšak pivo se v Miletíně stále vaří. Dnes je budova zrekonstruovaná a využívána jako obydlí (Potůček, a další, 2017 str. 44).

1.4.2.8 Miletínské lázně

V polovině 18. století dala hraběnka Marie Anna nedaleko Miletína na břehu řeky Bystřice postavit lázně, známé jako Miletínské či Svatojánské, kam se v budoucnu lidi jezdili léčit s nervovými a urologickými problémy. Vybrala pro ně místo zvané Zázračná studánka. Na jednom břehu dala vystavit koupele a na druhém barokní kapli, ubytovnu a hostinec a také sem nechala postavit sochu sv. Jana Nepomuckého. Ubytovna a hostinec měli nejprve dřevěnou podobu a časem bylo třeba je nahradit zděnými budovami, protože začali chátrat (r. 1834). K obnovení hostince došlo roku 1932. Lázně dostaly dobrého ohlasu, ale v průběhu 20. století jejich oblíbenost klesla a zchátralé koupele byly roku 1916 odstraněny. Co se dochovalo, bylo

kamenné schodiště, hostinec, studánka a kaple, ve které je socha sv. Jana Nepomuckého (Potůček, a další, 2017 str. 44).

1.4.3 Okolí Miletína

1.4.3.1 Zvičina

Oblíbenou turistickou atraktivitou severně od Miletína je vrch Zvičina, který má 671 m n. m. Na vrchu kopce můžeme najít barokní kostel sv. Jana Nepomuckého. V roce 1711 zde byl vystavěn na místo původně dřevěného kostela. Pískovcový oltář je z roku 1740 a jeho autorem byl sochař František Pacák ze Ždírcce, který spolupracoval s Matyášem Bernardem Braunem. Oltář je zdoben zpodobněním postavy Boha Otce s ukřižovaným Kristem pod ním. Ke Kristu se modlí sv. Jan Nepomucký. Sochy sv. Jana Křtitele a Jana Evangelisty jsou postaveny po stranách. Věž kostela pocházela z roku 1804, kdy ji dal vystavět František Cecinkar. V roce 1873 kostel shořel, když do něj uhořel blesk. Opravy se dočkal až roku 1877 a vnější opravy proběhly v roce 1985. Kostel dnes patří pod správu obce Horní Brusnice, což znamená, že je filiální. (Hoška, 2007 str. 13).

Nedaleko kostela byla v roce 1904 postavena turistická chata pojmenovaná Raisova chata. Dříve než zde chata stála, měli o Zvičinu zájem jak Klub Českých turistů, tak Němci z Krkonošského spolku v Hostinném. Byly zde pořádány politické tábory a tábory lidu. V roce 1891 zde byl postaven hostinec a skupiny mezi sebou začaly bojovat o výstavbu rozhledny. Po dlouhých přích se Čechům podařilo postavit na střeše již postavené chaty rozhlednu s otočnou kopulí v roce 1925. Pozorovatelná byla vybavena astronomickým dalekohledem. Bohužel chata během let zchátrala a bylo nutné ji na několik let zavřít. Dnes je rozhledna opět v provozu. Kdo by chtěl rozhlednu navštívit, může za dobrého počasí spatřit Kunětickou horu, Železné hory, Říp, Milešovku, Bezděz či Lužické nebo Jizerské hory. I Krkonoše bylo dříve možné spatřit z vrcholu rozhledny, ale s rostoucím lesem už to dnes není možné (Šmídová, 2014).

1.4.3.2 Bílé Poličany

Od Miletína na východ se nachází obec Bílé Poličany, ve kterých je možné najít zámek. Za doby Kryštofa Kotulínského (1680) tu stála kamenná renesanční tvrz s jedním poschodím. V přízemí byla klenutá a měla šindelovou střechu. V roce 1725 byla tvrz přestavěna na zámek v barokním slohu. Budova byla jednoposchodová. K zámku vystavěli rozsáhlý park a v něm malou kapli. Rod Kotulínských působil v Bílých Poličanech až do roku 1804 a poté se odstěhovali do Štýrska. Po nich koupil panství se zámkem rytíř František Xaver Cecinkar z Birnitzu. Zámek byl rozšířen a park upraven díky jeho synovi Františku de Paula, členu

zemského sněmu. František de Paula se zajímal o umění a na zdejším zámku přijal Josefa Kajetána Tyla a Karla Jaromíra Erbena jako hosty. V roce 1873 koupila statek a zámek kněžna Růžena z Hohenlohe. Za ní bylo k zámku přistavěno pravé křídlo. Koncem 19. století zámek utrpěl značných škod kvůli požáru a bylo nutné ho přestavět. Díky přestavbám se z něho stala budova navýšená na dvě poschodí s kulatou věží. Správu zámku má dnes na starosti Český svaz požární ochrany (Šimek, a další, 1989 str. 44).

1.4.4 Tradiční akce

1.4.4.1 Svatojakubský jarmark

V červenci se v Miletíně koná Svatojakubský jarmark za doprovodu kulturního programu, který se odehrává zejména na zahrádce zdejšího pivovaru. V roce 2019 například vystoupil folklorní soubor Hořeňák a k vidění byla i módní přehlídka dobového oblečení z 20. a 30. let 20. století. Během jarmarku si mohou návštěvníci prohlédnout či zakoupit produkty lidových řemesel. V průběhu dne mohou také zavítat do klášterních sklepů, rodného domku Karla Jaromíra Erbena nebo na Miletínskou věž (Tobolková, 2019).

1.4.5 Regionální produkty

1.4.5.1 Miletínské modlitbičky

Na náměstí Karla Jaromíra Erbena je dům s číslem popisným 11, který v roce 1834 koupil Josef Erben. Ten se do Miletína přestěhoval se svou rodinou, když mu bylo pět let. Poté co se vyučil začal s perníkářským řemeslem, ve kterém byl velice úspěšný. O miletínské pouti v roce 1864 představil Josef a jeho syn Josef mladší novou cukrovinu – modlitbičky – z krájeného perníku, jehož těsto musí šest týdnů zrát. Na perník je nanesena náplň z pražených a vlašských ořechů. Druhá vrstva se skládá z plátku ze skořice a vaječných bílků a vrch je zdoben cukrovou polevou a půlkou mandle. Vzniku známé pochoutky byly inspirací modlitební knížky kapesní velikosti. Měly pevnou vazbu a jejich přední strana byla ozdobena křížkem. Katolíci je využívali při svých bohoslužbách (Hlavatý, 2003 - 2013).

Lidi si je hned oblíbili. Modlitbičky, jak je známe dnes byly představeny roce 1894 na Hospodářské, průmyslové a národopisné výstavě pro Východní Čechy v Hradci Králové. Ve 20. letech 20. století začala firmě s modlitbičkami konkurovat cukrárna Josefa Laušmana. I přes to sklízela firma Erbena úspěchy a značně se rozrůstala až do roku 1949, kdy byla znárodněna. Výroba byla ukončena v roce 1953 a v listopadu téhož roku Josef Erben mladší zemřel. Laušmanova cukrárna byla převedena pod komunál a produkt modlitbičky byl přejmenován na „Miletínky“. Výroba podle původní receptury byla obnovena Karlem

Erbenem, synem Josefa Erbena mladšího v roce 1991. Do cukrárny v domě čp. 11 mohou návštěvníci zavítat i dnes (Hlavatý, 2003 - 2013).

2 Praktická část

2.1 Úvod

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na naplánování zájezdu na čtyři dny v oblasti Hořicka, při kterém budou účastníci poznávat zdejší atraktivitu zejména prostřednictvím exkurzí po památkách v Hořicích a Miletíně. Součástí praktické části bude poskytnutí základních informací o zájezdu, naplánování tras a poskytnutí jejich map a vytvoření chronologického harmonogramu a itineráře.

2.2 Základní informace o zájezdu

Prodloužený víkend je naplánován pro skupinu šesti aktivních lidí, kteří se zajímají o kulturně poznávací cestovní ruch. Jde o zájezd na čtyři dny od čtvrtka 13. srpna 2020 do neděle 16. srpna 2020. Počátečním bodem zájezdu bude Hradec Králové, odkud se účastníci přepraví autobusem do Hořic, kde se ubytují. Na každý den bude připravený velice bohatý program s různými aktivitami. Hlavním cílem zájezdu bude seznámení se s vybranými kulturními a přírodními památkami, které se na Hořicku nabízejí. Zájezd byl připraven tak, aby účastníci měli možnost poznat Hořicko nejen ze strany historické, ale také aby mohli ochutnat místní speciality. Četné exkurze se zaměří na památky města Hořice a Miletína. Dále bude součástí i celodenní pěší výlet v podobě přechodu Zvičiny. Proto je třeba se vybavit sportovním oblečením a obuví. Doporučené věkové rozmezí je od 18 do 50 let. Některé aktivity budou fyzicky náročné a k absolvování celodenních výletů je potřeba zvážit své síly a ochotu přizpůsobit se časové náročnosti, pozdním příjezdům a případnému špatnému počasí.

K ubytování budou využity prostory místního autokempu U Věže, kde budou účastníci ubytováni v jedné chatce o dvou pokojích po třech. Cena za jednu osobu je 150 Kč. Dále se platí jednorázový poplatek za lůžkoviny 50 Kč a oplatek MěÚ Hořice ve výši 10 Kč. Celkově tedy vyjde cena za ubytování 530 Kč/osobu na tři noci. Během zájezdu bude vždy vyhrazen čas a místo, kde se bude možné občerstvit. Pro obědy a večere budou vybrány místní restaurace. Snídaně se v Autokempu nepodávají. Účastníci tak mohou využít lednic, které jsou v každé chatě k dispozici a snídaně si zajistí sami. K přepravě bude využita zejména hromadná doprava ve formě autobusů. Díky krátkým vzdálenostem mezi památkami se ve městech budou účastníci pohybovat pěšky.

2.3 Chronologický harmonogram

Den 1	
6:10	Sraz na Terminálu HD v Hradci Králové
6:25	Odjezd z Hradce Králové
6:50	Příjezd do Hořic
7:30	Ubytování v kempu
9:30	Návštěva Galerie plastik + sochařského parku na Gothardu, Smetanovy sady
12:30	Oběd v restauraci Bohemia
14:00	Prohlídka Městského muzea a Hořického náměstí
15:30	Prohlídka Hořického pivovaru
17:00	Večeře v zahrádce restaurace Staré časy
19:00	Návrat do kempu
20:00	Noční prohlídka Masarykovy věže samostatnosti
21:30	Návrat do kempu

Den 2	
8:00	Snídaně
11:05	Odjezd z Hořic
11:17	Příjezd do Miletína
11:30	Rodný dům K. J. Erbena
12:30	Oběd
13:50	Návštěva Erbenovy cukrárny
14:15	Muzeum českého amatérského divadla
16:20	Klášterní sklepy
17:07	Odjezd z Miletína
17:15	Příjezd do Hořic
17:20	Návrat do kempu
18:00	Večeře v restauraci U Věže

Den 3	
8:00	Snídaně
10:31	Odjezd z Hořic
10:47	Příjezd do Lázní Bělohrad, začátek cesty na Zvičinu
14:00	Příchod k Raisově chatě
14:00	Oběd na Raisově chatě
15:40	Odchod ze Zvičiny směr Miletín
17:40	Příchod do Miletína
17:58	Odjezd z Miletína
18:05	Příjezd do Hořic
18:10	Návrat do kempu
18:30	Večeře v restauraci U Věže

Den 4	
8:00	Snídaně
9:00	Návštěva rozhledny Hořický Chlum
11:00	Odjezd z Hořic
11:25	Příjezd do Hradce Králové, rozchod

2.4 Itinerář zájezdu

2.4.1 Itinerář prvního dne

Den	KM	Průb KM	Město	Místo	Příjezd	Odjezd	Poznámka
1.	-	-	Hradec Králové	Terminál HD	6:10	6:25	Sraz v 6:10 na Terminálu HD nádraží u zastávky J2 (Bus 630075 10), 42 Kč/dospělá osoba, 10 Kč/student
	23,5	23,5	Hořice	Autobusové nádraží	6:50	6:55	Příjezd do Hořic na autobusové nádraží, zastávka 7
	2,1	25,6		Autokemp	7:30	8:45	Ubytování se v autokempu U Věže
	2,6	28,2		Galerie plastik, sochařský park a Smetanovy sady	9:30	12:00	60 Kč/osoba (vstupenka platí i do Městského muzea a Masarykovy věže samostatnosti) + Procházka po vrchu Gothard
	2	30,2		Restaurace Bohemia	12:30	13:50	Oběd dle vlastního výběru
	0,045	30,3		Městské muzeum	14:00	15:05	(Vstupenka již zakoupena v galerii) + prohlídka Hořického náměstí, možnost zakoupení trubiček v místní cukrárně
	0,430	30,7		Hořický pivovar	15:30	16:50	200 Kč/osoba, součástí prohlídky degustace
	-	30,7		Staré časy	17:00	18:15	Večeře dle vlastního výběru
	1,7	32,4		Autokemp	19:00	19:45	Návrat do autokempu U Věže
	0,221	32,6		Masarykova věž samostatnosti	20:00	21:15	(Vstupenka již zakoupena v galerii) noční prohlídka, sledování západu slunce
	0,221	32,8		Autokemp	21:30	-	Návrat do autokempu U Věže

2.4.2 Itinerář druhého dne

Den	KM	Průb KM	Město	Místo	Příjezd	Odjezd	Poznámka
2.	-	32,8	Hořice	Autokemp	-	10:55	Snídaně, lze využít venkovního posezení
	-	32,8		Zastávka Věž samostatnosti	11:00	11:08	Odjezd ze zastávky Věž samostatnosti (Bus 630047 11), 18 Kč/dospělá osoba, 4 Kč/student
	5,1	37,9	Miletín	Náměstí K. J. Erbena	11:17	11:20	Zastávka na náměstí
	0,4	38,3		Rodný dům K. J. Erbena	11:30	12:20	35 Kč/osoba
	0,3	38,6		Restaurace Sousedský dům	12:30	13:45	Oběd
	0,2	38,8		Erbenova Cukrárna	13:50	14:00	Možnost zakoupení modlitbiček
	0,4	39,2		Muzeum českého amatérského divadla	14:15	16:15	30 Kč/osoba
	-	39,2		Kláštevní sklepy	16:20	16:45	Prohlídka v ceně návštěvy rodného domu K. J. Erbena
	0,4	39,6		Náměstí K. J. Erbena	17:00	17:07	Odjezd z autobusové zastávky na náměstí K. J. Erbena (Bus 630047 24), 18 Kč/dospělá osoba, 4 Kč/student
	5,1	44,7	Hořice	Autokemp	17:20	-	Příjezd do Hořic 17:15, zastávka Věž samostatnosti
	-	44,7		Restaurace U Věže	18:00	-	Večeře, možnost posedět

2.4.3 Itinerář třetího dne

Den	KM	Průb KM	Město	Místo	Příjezd	Odjezd	Poznámka
3.	-	44,7	Hořice	Autokemp	-	9:45	Snídaně, lze využít venkovní posezení
	1,9	46,6		Autobusové nádraží	10:25	10:31	Odjezd z nástupiště číslo 8 (Bus 630041 104), 36 Kč/dospělá osoba, 9 Kč/student
	10,2	56,8	Lázně Bělohrad	Náměstí K. V. Raise	10:47	10:50	Zastávka na náměstí K. V. Raise, odchod směrem Zvičina cestou K. V. Raise
	11,4	68,2	Zvičina	Raisova chata	14:00	15:40	Oběd na vrchu Zvičina, odchod směrem Miletín
	7	75,2	Miletín	Náměstí K. J. Ebena	17:40	17:58	Odjezd ze zastávky na náměstí K. J. Erbena (Bus 690100 101), 18 Kč/dospělá osoba, 4 Kč/student
	5,1	80,3	Hořice	Autokemp	18:10	-	Příjezd do Hořic v 18:05, zastávka Věž samostatnosti
	-	80,3		Restaurace U Věže	18:30	-	Večeře, možnost posedět

2.4.4 Itinerář čtvrtého dne

Den	KM	Průb KM	Město	Místo	Příjezd	Odjezd	Poznámka
4.	-	80,3	Hořice	Autokemp	-	8:40	Snídaně, lze využít venkovní posezení
	1,6	81,9		Rozhledna Hořický Chlum	9:00	9:40	20 Kč/osoba
	1,6	83,5		Autokemp	10:00	10:10	Předání chatek
	1,9	85,4		Autobusové nádraží	10:55	11:00	Odjezd směrem Hradec Králové, zastávka číslo 2 (Bus 540370 107), 42 Kč/dospělá osoba, 10 Kč/student
	23,5	108,9	Hradec Králové	Terminál HD	11:25	11:30	rozchod

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo představit a popsat vybrané atraktivity na území Hořicka. Toto území bylo nejprve vyhraničeno v geologické analýze a popsáno z geomorfologického, geologického a pedologického hlediska. Dále se teoretická část bakalářské práce zabývala kulturními a přírodními památkami, které se zde nacházejí. Kapitoly byly rozděleny na zdejší největší centra, a to na Hořice, Miletín a Lázně Bělohrad. U každého z měst byla stručně zpracována jejich historie. Dále bylo vybráno několik kulturních a přírodních památek, které mají potenciál pro cestovní ruch. Tyto památky byly stručně popsány.

Kromě kulturních a přírodních památek byly také zpracovány místní kulturní akce. Mezi nejstarší patří každoroční závod 300 zatáček Gustava Havla, který se pořádá již od roku 1936. Další kulturní akcí na Hořicku, na kterou se sjíždějí lidé s různých zemí světa, je mezinárodní festival písní a tanců „Pod Zvičinou“ konající se každoročně v Lázních Bělohrad. Hořicko má také několik produktů, pro které jsou zdejší města známá, a proto jim byla věnována část práce. Těmito produkty jsou například hořické trubičky, miletínské modlitbičky nebo hořické kapesníky.

V praktické části se autorka zabývala vytvořením návrhu na čtyřdenní zájezd pro šest osob. Hlavním cílem zájezdu bylo představit účastníkům co nejvíce kulturních a přírodních památek v krátkém časovém úseku. Proto je zájezd časově náročný a orientovaný na věkovou skupinu od 18 do 50 let. Vytvořen byl pro zájemce o kulturně poznávací cestovní ruch a zároveň aktivní cestovní ruch. Proto jde o kombinaci exkurzí po památkách ve dvou hlavních centrech Hořicka s pěším výletem. Na každý kromě posledního dne byl naplánován celodenní výlet.

První den se účastníci soustředí v Hořicích, kde poznávají, mimo jiné, jeho kamenickou historii. Také budou mít příležitost účastnit se degustace v místním pivovaru a ochutnat tak hořické pivo. Druhý den navštíví nedaleké město Miletín, které je známo rodákem Karlem Jaromírem Erbenem. Po jeho stopách se vydají do jeho rodného domu, kde se mohou dozvědět o jeho životě a tvorbě. I v Miletíně budou mít možnost ochutnat místní specialitu ve formě miletínských modlitbiček. Třetí den je věnován celodennímu pěšímu výletu na Zvičinu. Součástí práce bylo vytvoření chronologického harmonogramu, itineráře, map tras zájezdu a doplnění obrázků vybraných památek na Hořicku.

Citovaná literatura

Abušinová, Roman. 2006. Hradiště Kal. *Slovane*. [Online] 5. únor 2006. [Citace: 18. duben 2020.] <http://slovane.cz/?p=68>.

Bělinová, Michaela. 2019. Expozice. *Muzeum Hořice*. [Online] 24. duben 2019. [Citace: 29. únor 2020.] <https://muzeum.horice.org/expozice/d-1019/p1=56>.

— . 2019. Historie. *Muzeum Hořice*. [Online] 17. duben 2019. [Citace: 29. únor 2020.] <https://muzeum.horice.org/o-muzeu/d-1007/p1=51>.

Bičič, Pavel. KOUPALIŠTĚ DACHOVA. *Technické služby, město Hořice*. [Online] [Citace: 07. březen 2020.] <https://www.tshorice.cz/koupaliste/>.

Brejník, Bohuslav. 1959. *Hořice - město kamenné krásy: publikace, která propaguje, informuje a provádí podkrkonošským Hořickem*. Hořice : Okresní vlastivědné museum, 1959. str. 47.

Cechner, Antonín. 1909. *Soupis památek historických a uměleckých v království Českém od pravěku do počátku XIX. století*. Praha : Nákladem Archaeologické kommisie při České akademii císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1909. str. 177.

Černá, Milena. 2007. *Lázně Bělohrad: vítejte v Lázních Bělohradě*. Lázně Bělohrad : Město Lázně Bělohrad, 2007. str. 15.

Drnovský, Pavel. 2013. *Středověké osídlení na horním toku řeky Bystřice*. Ústí nad Orlicí : Oftis, 2013. str. 103. ISBN 978-80-7405-197-5.

Dům kultury Koruna. 2018. HISTORIE. *KORUNA DŮM KULTURY HOŘICE*. [Online] 2018. [Citace: 16. březen 2020.] <https://www.dum-kultury-koruna.cz/historie>.

— . 2018. Soubory domu kultury. *KORUNA DŮM KULTURY*. [Online] 2018. [Citace: 16. březen 2020.] <https://www.dum-kultury-koruna.cz/soubory-domu-kultury>.

Fejfar, Josef. 1923. *Po padesáti letech: 1872-1923*. Praha : V. Naubert a synové, 1923. str. 14.

Hlavatý, Jan. 2003-2013. Historie muzea. *Neoficiální stránky o Miletíně a jeho bohaté historii*. [Online] 2003-2013. [Citace: 06. duben 2020.] http://www.hlavati.cz/_hlavati/miletin/erben/domek2.htm.

— . 2003 - 2018. klášterní sklepy. *Neoficiální stránky o Miletíně a jeho bohaté historii*. [Online] 2003 - 2018. [Citace: 07. duben 2020.] http://www.hlavati.cz/_hlavati/miletin/sklepy/sklepy.htm.

— . 2003 - 2013. miletínské "Modlitbičky". *Neoficiální stránky o Miletíně a jeho bohaté historii*. [Online] 2003 - 2013. [Citace: 08. duben 2020.] http://www.hlavati.cz/_hlavati/miletin/modlitbicky.htm.

— . 2003-2013. světci a patroni. *Neoficiální stránky o Miletíně a jeho bohaté historii*. [Online] 2003-2013. [Citace: 06. duben 2020.] http://www.hlavati.cz/_hlavati/miletin/sochy/svetci.htm.

Hoška, Lubomír. 2007. *Lázně Bělohrad: putování Raisovým krajem*. Lázně Bělohrad : Město Lázně Bělohrad, 2007. str. 37.

Jelínek, Boris. 2020. Kostel sv. Marie Magdaleny v Jeřicích. *Turistika.cz*. [Online] 26. březen 2020. [Citace: 13. duben 2020.] <https://www.turistika.cz/mista/kostel-sv-marie-magdaleny-v-jeřicich/detail>.

— . 2020. Zámek v Cerekvici nad Bystřicí. *turistika.cz*. [Online] 18. březen 2020. [Citace: 15. duben 2020.] <https://www.turistika.cz/mista/zamek-v-cerekvici-nad-bystrici/detail>.

Jilemnický, Alois. 1999. *O krajině, lidech a věcech: kulturně historický místopis - průvodce pamětihodnostmi města Hořic v Podkrkonoší*. Hořice v Podkrkonoší : Městský úřad, 1999. str. 167 . ISBN 80-238-4546-2.

Kročá, Jan a Holečková, Marie. 2011. *Tajemnou krajinou Erbenových balad: Miletín, Lázně Bělohrad, Zvičina*. Beroun : Nakladatelství MH, 2011. str. 60. ISBN 978-80-86720-54-8.

Lázňovský, Bohuslav. 1937. *Průvodce po Československé republice*. Praha : Orbis, 1937. str. 517.

Lhota, Jan Nepomuk. 1888. *Miletín nad Bystřicí: příběhy jeho a památky*. Brno : J.N. Lhota, 1888. str. 253.

Mann, F. 1934. *Hořice v Podkrkonoší: město a okres*. Praha : Knihovna národohospodářských informací, 1934. str. 128. Sv. I.

Město Hořice. 2020. Hořické trubičky. *Turistický portál Města Hořice*. [Online] 2020. [Citace: 30. duben 2020.] <https://infocentrum.horice.org/o-meste/tradice/horicke-trubicky>.

— . 2020. Slavnosti hořických trubiček - září. *Turistický portál Města Hořice*. [Online] 2020. [Citace: 21. duben 2020.] <https://infocentrum.horice.org/o-meste/tradice/tradicni-akce/slavnosti-horickych-trubicek-zari>.

— . 2020. Sochařské sympozium - červenec. *Turistický portál Města Hořice*. [Online] 2020. [Citace: 21. duben 2020.] <https://infocentrum.horice.org/o-meste/tradice/tradicni-akce/socharske-sympozium-cervenec>.

Město Lázně Bělohrad. 2019. LÁZNĚ BĚLOHRAD – Strašidelná Bažantnice 2019. *nasetelevize.cz*. [Online] 04. červenec 2019. [Citace: 14. květen 2020.] <http://old.nasetelevis.cz/view.php?navezclanku=lazne-belohrad-%96-strasidelna-bazantnice-2019&cislocclanku=2019070002>.

MILETA a. s. 2008. O nás. *mileta HOŘICE A. S.* [Online] 2008. [Citace: 30. duben 2020.] <http://www.mileta.cz/index.php?page=o-nas>.

Nečesaný, Vilda. 2013. Pochod O Žižkův štít 2013. *HOŘICE Město kamenné krásy*. [Online] duben 2013. [Citace: 30. duben 2020.] <https://www.horice.org/pochod-o-zizkuv-stit-2013/gs-1548>.

Oficiální stránky Obce Ostroměř. 2020. Muzeum Eduarda štorcha a Karla Zemana. *Oficiální stránky Obce Ostroměř*. [Online] 16. duben 2020. [Citace: 20. duben 2020.] <https://www.ostromer.cz/obec/muzeum/>.

Pivovar Hořice. 2020. Historie pivovaru. *Pivovar Hořice*. [Online] 2020. [Citace: 06. březen 2020.] http://expivovar.cz/?page_id=207.

— . 2020. Vítejte na stránkách bývalého a už i současného pivovaru v Hořicích! *Pivovar Hořice*. [Online] 2020. [Citace: 06. březen 2020.] <http://expivovar.cz/>.

Potůček, Jakub, a další. 2017. *Městečka na dlani: Královéhradecký kraj : Janské Lázně : Miletín : Pec pod Sněžkou : Pilníkov : Stárkov : Vysoké Veselí : Železnice*. Praha : FOIBOS BOOKS, 2017. str. 124. ISBN 978-80-87073-96-4.

Prchal, Zdeněk. 2013. *Mezi Krušinou a Chlumy: historický obraz pro potěchu rodáků a přátel obce Lukavec u Hořic a připojených osad Černín a Dobeš.* Lukavec u Hořic : Obec Lukavec u Hořic, 2013. str. 107. 978-80-260-5190-9.

— . **1995.** *Raisův kraj - Lázně Bělohrad: historie a významná místa města a okolí.* Praha : Globe, 1995. str. 46. ISBN 80-901705-3-6..

Prýmek, Lukáš a Runčík, Jaroslav. 2016. CHLUM U HOŘIC - ROZHLEDNA. *INTERREGION JIČÍN - křížem krážem regionem.* [Online] 18. června 2016. [Citace: 21. duben 2020.] https://www.interregion.cz/turistika/vyhledky_rozhledny/chlum_horice_2/chlum_horice_2.htm.

— . **2009.** KONECCHLUMÍ - KOSTEL SVATÉHO PETRA A PAVLA. *INTERREGION JIČÍN - křížem krážem regionem.* [Online] 11. duben 2009. [Citace: 21. duben 2020.] https://www.interregion.cz/turistika/stavby/cirkevni_stavby/konecchlumi_kostel/konecchlumi_kostel.htm.

— . **2014.** TVRZ KOVAČ. *INTERREGION JIČÍN - křížem krážem regionem.* [Online] 30. březen 2014. [Citace: 18. duben 2020.] https://www.interregion.cz/turistika/hrady_zamky/kovac/kovac_tvrz.html.

— . **2013.** ZÁMEK LÁZNĚ BĚLOHRAD. *INTERREGION JIČÍN - křížem krážem regionem.* [Online] 18. listopad 2013. [Citace: 12. duben 2020.] https://www.interregion.cz/turistika/hrady_zamky/lazne_belohrad/lazne_belohrad.htm.

STROZZI - spolek přátel hořického zámku. Historie zámku. *Zámek Hořice.* [Online] [Citace: 01. březen 2020.] <https://www.zamek-horice.cz/historie-zamku/>.

Šimek, Tomáš, a další. 1989. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku VI - Východní Čechy.* Praha : Nakladatelství Svoboda, 1989. str. 724.

Šmídová, Jiřina. 2014. Na Zvičině v Podkrkonoší stojí rozhledna s otočnou kopulí a nabízí mimořádný výhled do okolí. *Český rozhlas.* [Online] 23. září 2014. [Citace: 17. duben 2020.] <https://regiony.rozhlas.cz/na-zvicine-v-podkrkonosi-stoji-rozhledna-s-otocnou-kopuli-a-nabizi-mimoradny-7441742>.

THE LEGENDS ROCK FEST. 2020. O FESTIVALU. *THE LEGENDS + RockFest.* [Online] 2020. [Citace: 30. duben 2020.] <http://thelegendsrockfest.cz/o-festivalu/>.

Tobolková, Radka. 2019. V Miletíně chystají Svatojakubský jarmark. *JIČÍNSKÝ deník.cz.* [Online] 26. červenec 2019. [Citace: 14. květen 2020.] https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/v-miletine-chystaji-svatojakubsky-jarmark-20190726.html.

Tomíčková, Oldřiška a Bukač, Václav. 2011. *Hořice.* Praha : Paseka, 2011. str. 96. 978-80-7432-109-2.

Tomíčková, Oldřiška. 2016. Synagoga, židovský hřbitov. *HOŘICE Město kamenné krásy.* [Online] 02. červenec 2016. [Citace: 17. březen 2020.] <https://www.horice.org/synagoga-zidovsky-hrbitov/d-1353>.

Východočech.cz. 2017. Zahájení lázeňské sezóny sobota 13. května 2017 – Lázně Bělohrad – kompletní program. *Východočech.cz.* [Online] 13. květen 2017. [Citace: 11. květen 2020.] <https://vychodocech.cz/zahajeni-lazenske-sezony-sobota-13-kvetna-2017-lazne-belohrad-program/>.

Wildová, Vladislava. 2017. Kruhová cihelna v Šárovcově Lhotě měla jít k zemi. Díky zachránci si ji můžete projít. *Český rozhlas.* [Online] 05. duben 2017. [Citace: 20. duben 2020.]

<https://regiony.rozhlas.cz/kruhova-cihelna-v-sarovcove-lhote-mela-jit-k-zemi-diky-zachranci-si-jimuzete-7416119>.

— . **2019**. Spisovatel Rais nedal na své rodné Lázně Bělohrad dopustit. Místní mu za to vybudovali památník. *Český rozhlas*. [Online] 11. duben 2019. [Citace: 12. duben 2020.]

<https://regiony.rozhlas.cz/spisovatel-rais-nedal-na-sve-rodne-lazne-belohrad-dopustit-mistni-mu-za-7892694>.

Přílohy

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Radnice a městský dům v Hořicích

Obrázek č. 2 Hřbitovní portál v Hořicích

Obrázek č. 3 Pomník Mistra Jana Husa

Obrázek č. 4 Pivovar a restaurace Staré časy

Obrázek č. 5 Koupaliště Dachova

Obrázek č. 6 Masarykova věž samostatnosti

Obrázek č. 7 Zámek v Miletíně

Obrázek č. 8 Pokoj v rodném domě K. J. Erbena

Obrázek č. 9 Kostel Zvěstování Panny Marie v Miletíně

Obrázek č. 10 Slatinné lázně v Lázních Bělohrad

Obrázek č. 11 Fričovo muzeum v Lázních Bělohrad

Obrázek č. 12 Památník K. V. Raise

Obrázek č. 13 Kostel na Byšičkách

Obrázek č. 14 Raisova chata na Zvičině

Seznam map

Mapa č. 1: Cesta autobusem z Hradce Králové do Hořic

Mapa č. 2: Cesta z autobusového nádraží v Hořicích do autokempu U Věže

Mapa č. 3: Cesta z autokempu U Věže do Galerie Plastik

Mapa č. 4: Procházka z Galerie Plastik – Sochařský park – Smetanovy sady

Mapa č. 5: Cesta ze Smetanových sadů do restaurace Bohemia a odpolední okruh po městě
Městské muzeum – Hořický Pivovar – Autokemp U Věže – Masarykova věž samostatnosti

Mapa č. 6: Cesta z Hořic ze zastávky Věž samostatnosti do Miletína na zastávku na náměstí

Mapa č. 7: Výlet v Miletíně Náměstí K. J. Erbena – Rodný dům K. J. Erbena – Restaurace Sousedský dům – Erbenova cukrárna – Muzeum českého amatérského divadla a klášterní sklepy

Mapa č. 8: Cesta autobusem z autobusového nádraží v Hořicích na náměstí K. V. Raise v Lázních Bělohrad

Mapa č. 9: Výlet náměstí K. V. Raise v Lázních Bělohrad – Raisova chata – náměstí K. J. Erbena

Mapa č. 10: Cesta z autokempu U Věže na rozhlednu Hořický Chlum a zpět

Obrázek č. 1

Radnice a městský dům v Hořicích

Zdroj:

<https://www.horice.org/radnice-vyjde-lidem-vstrik-urad-prodlouzi-pracovni-dobu/d-12183>

Obrázek č. 2

Hřbitovní portál v Hořicích

Zdroj: <https://www.hkregion.cz/dr-cs/105083-hrbitovni-portal-vrch-gothard-horice.html>

Obrázek č. 3

Pomník Mistra Jana Husa

Zdroj:

<https://infocentrum.horice.org/o-meste/pamatky/pomnik-m-jana-husa-a-dalsi-sochy>

Obrázek č. 4

Pivovar a restaurace Staré časy

Zdroj: <http://expivovar.cz/>

Obrázek č. 5

Koupaliště Dachova

Zdroj:

<https://infocentrum.horice.org/o-meste/pamatky/koupaliste-dachova>

Obrázek č. 6

Masarykova věž samostatnosti

Zdroj:

<https://www.turistik.cz/cz/kraje/kralovehradecky-kraj/okres-jicin/horice-okres-jicin/masarykova-vez-samostatnosti/galerie/>

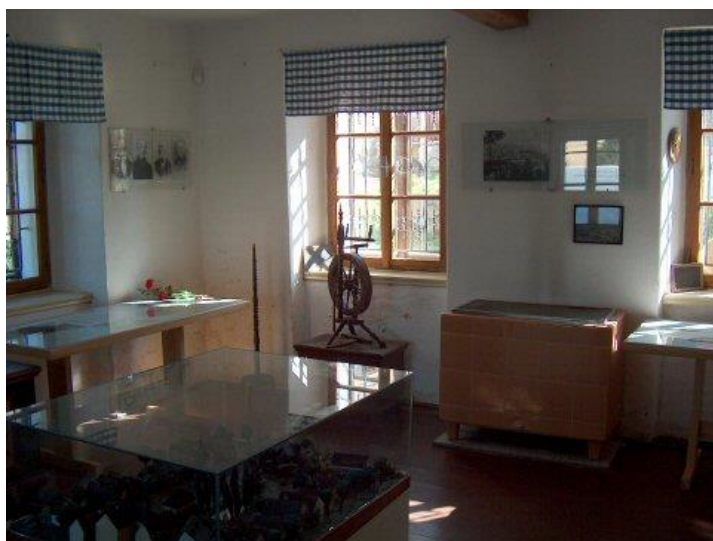

Obrázek č. 7

Zámek v Miletíně

Zdroj:

<https://www.turistika.cz/mista/miletin--1/detail>

Obrázek č. 8

Pokoj v rodném domě K. J. Erbena

Zdroj:

<http://www.hlavati.cz/hlavati/miletin/domek/domek.htm>

Obrázek č. 9

Kostel Zvěstování Panny Marie
v Miletič

Zdroj:

<https://frypatuv.blogspot.com/2014/01/miletin-kostel-zvestovani-panny-marie.html>

Obrázek č. 10

Slatinné lázně v Lázních Bělohrad

Zdroj: <https://www.spa.cz/lazne-belohrad/>

Obrázek č. 11

Fričovo muzeum v Lázních
Bělohrad

Zdroj: <http://www.lazne-belohrad.cz/kultura/fricovo-muzeum/>

Obrázek č. 12

Památník K. V. Raise

Zdroj:

<https://www.turistika.cz/mista/lazne-belohrad-pamatnik-karla-vaclava-raise/detail>

Obrázek č. 13

Kostel na Byšičkách

Zdroj: <http://itras.cz/kostel-sv-petra-a-pavla-bysicky/galerie/17808/>

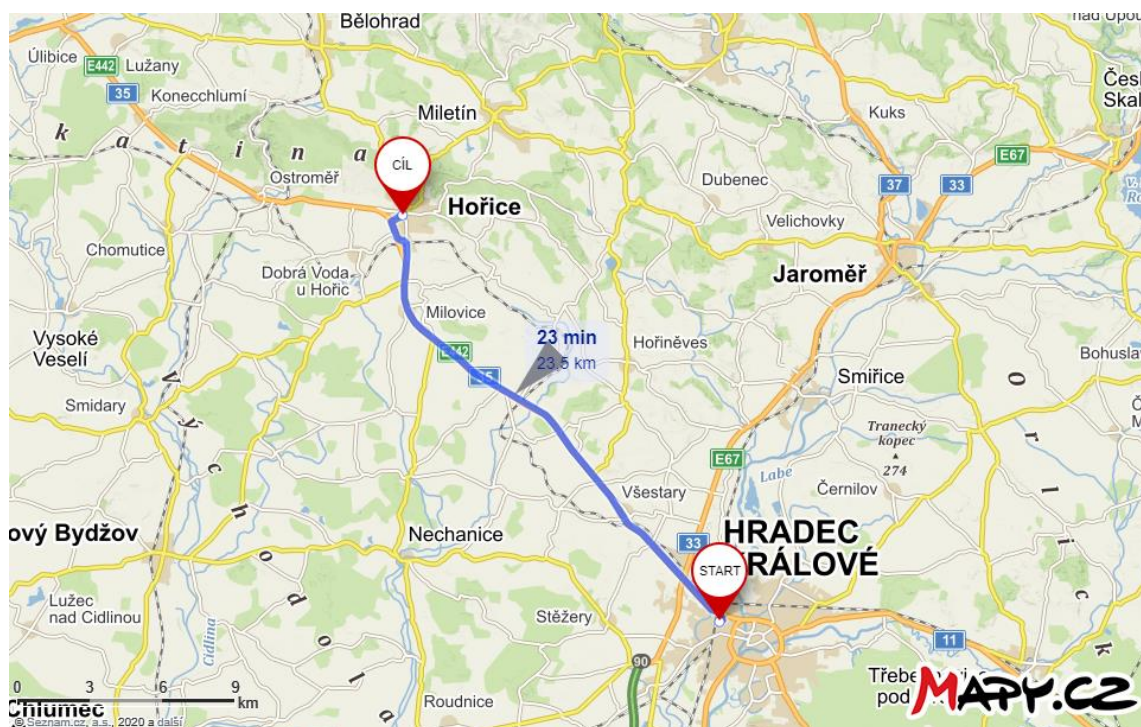

Obrázek č. 14

Raisova chata na Zvičině

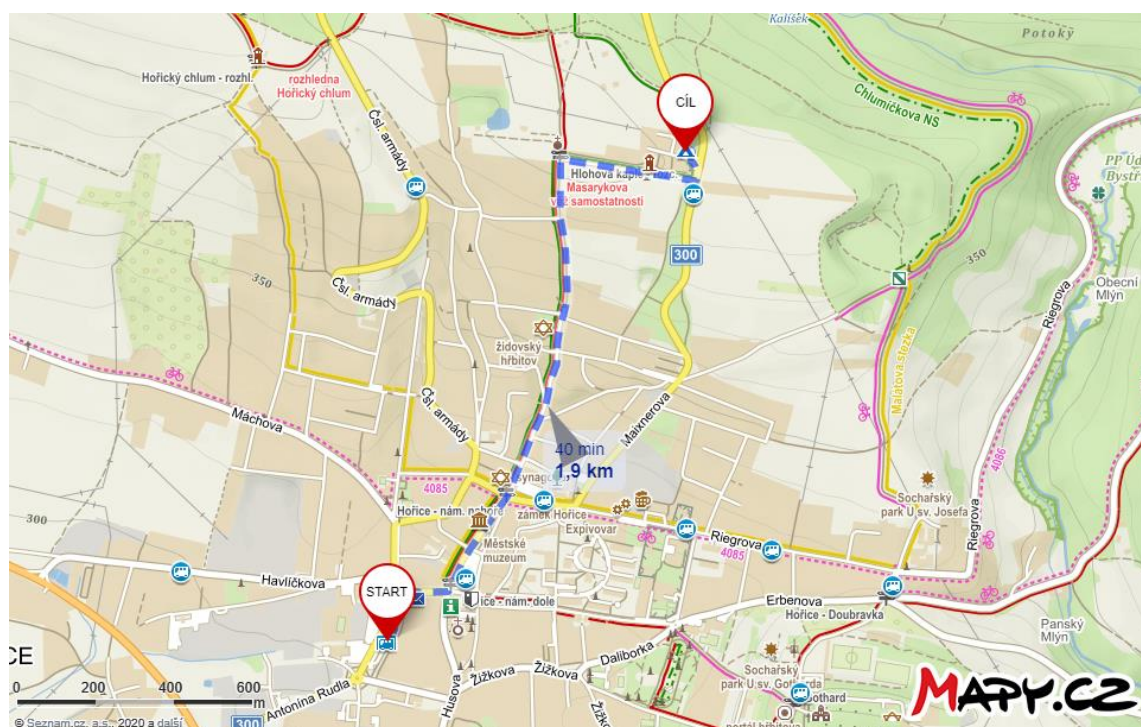
Zdroj:

<https://www.turistika.cz/trasy/hori-ce-zvicina/foto?id=307656>

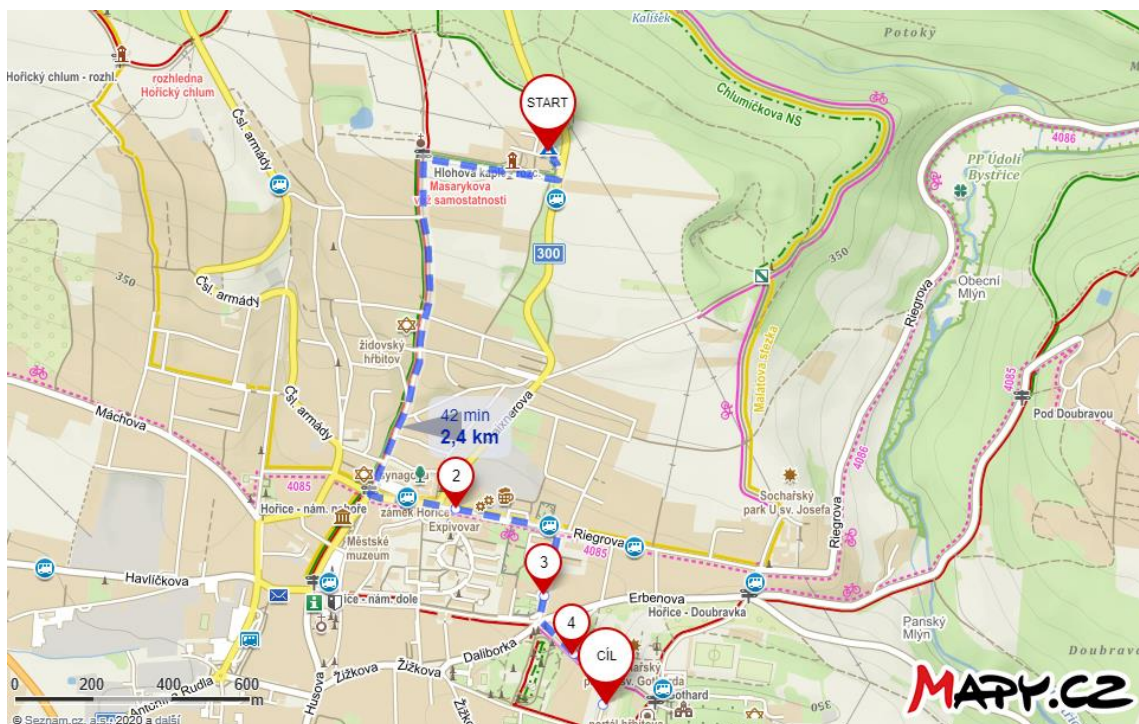
Mapa č. 1: Cesta autobusem z Hradce Králové do Hořic

Zdroj: Mapy.cz

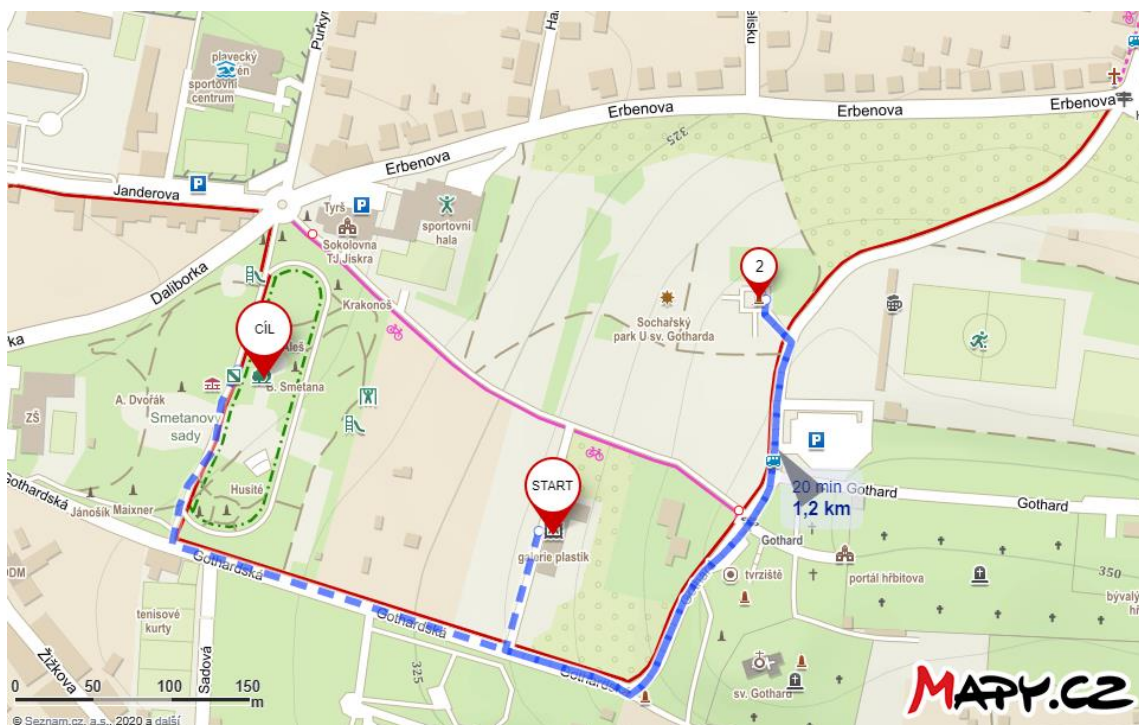
Mapa č. 2: Cesta z autobusového nádraží v Hořicích do autokempu U Věže

Zdroj: Mapy.cz

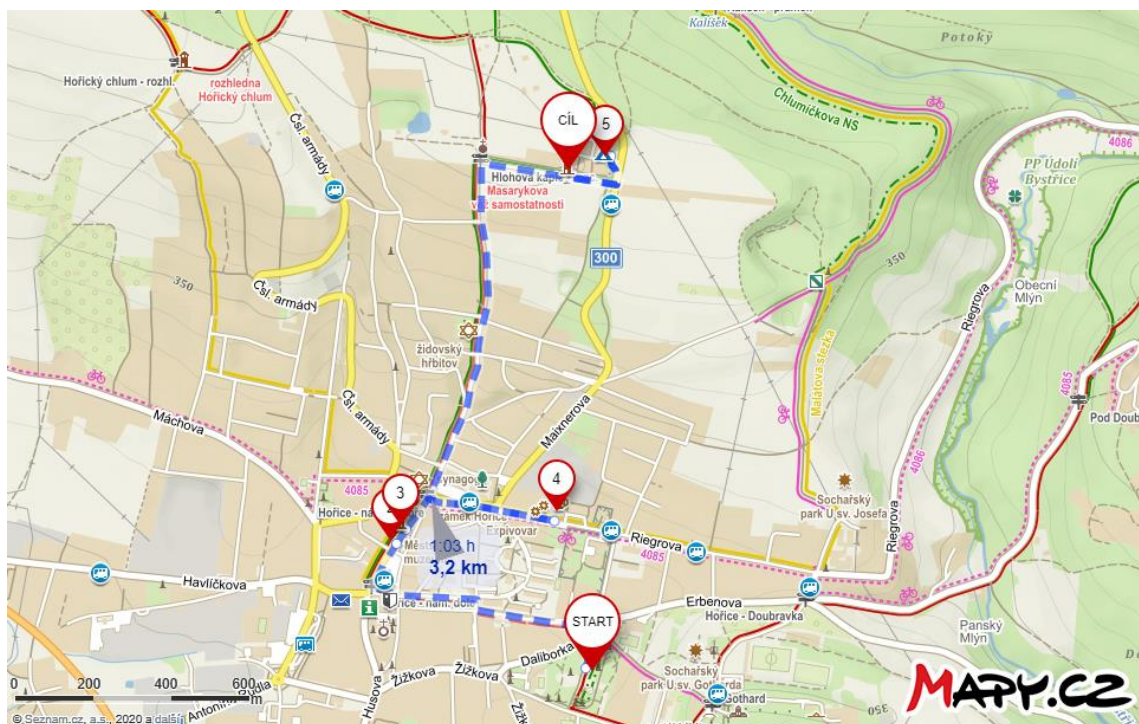
Mapa č. 3: Cesta z autokempu U Věže do Galerie Plastik přes Riegrovu a Purkyňovu ulici

Zdroj: Mapy.cz

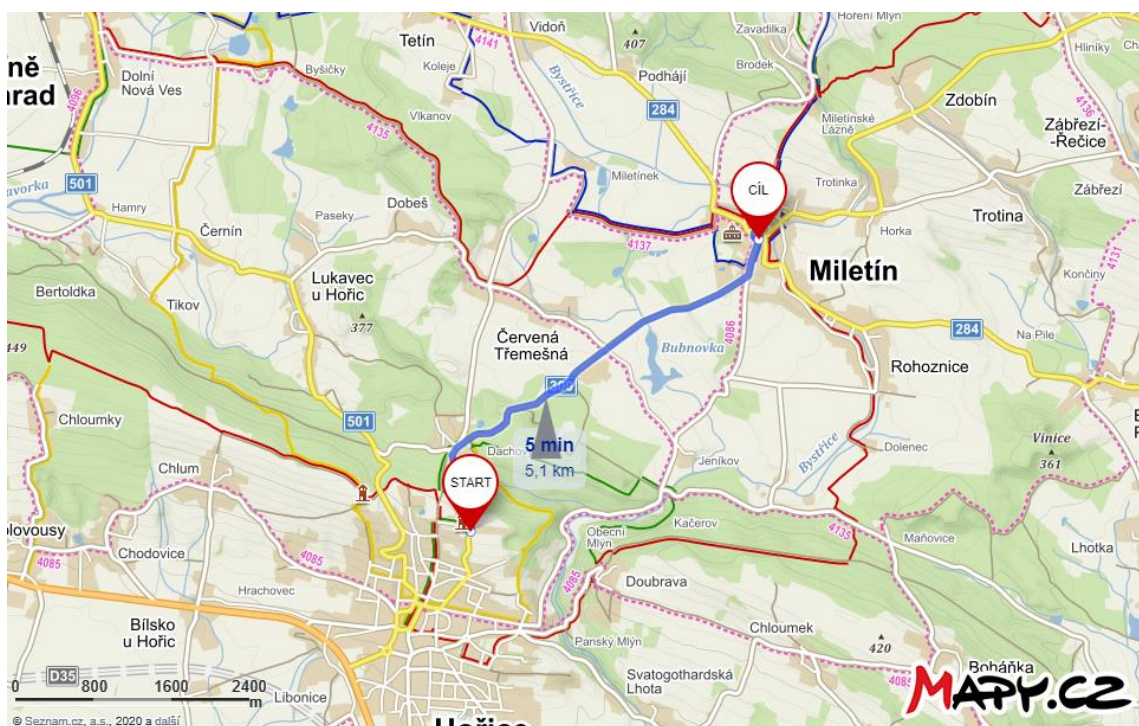
Mapa č. 4: Procházka z Galerie Plastik – Sochařský park – Smetanovy sady

Zdroj: Mapy.cz

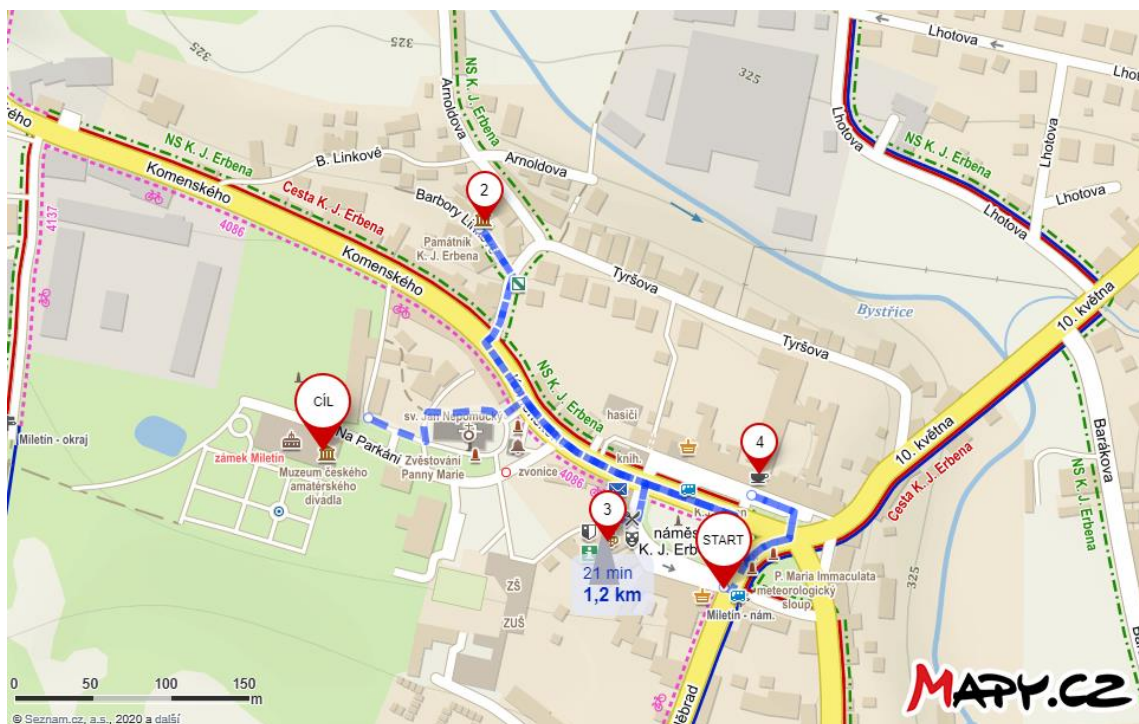
Mapa č. 5: Cesta ze Smetanových sadů do restaurace Bohemia a odpolední okruh po městě
Městské muzeum – Hořický Pivovar – Autokemp U Věže – Masarykova věž samostatnosti

Zdroj: Mapy.cz

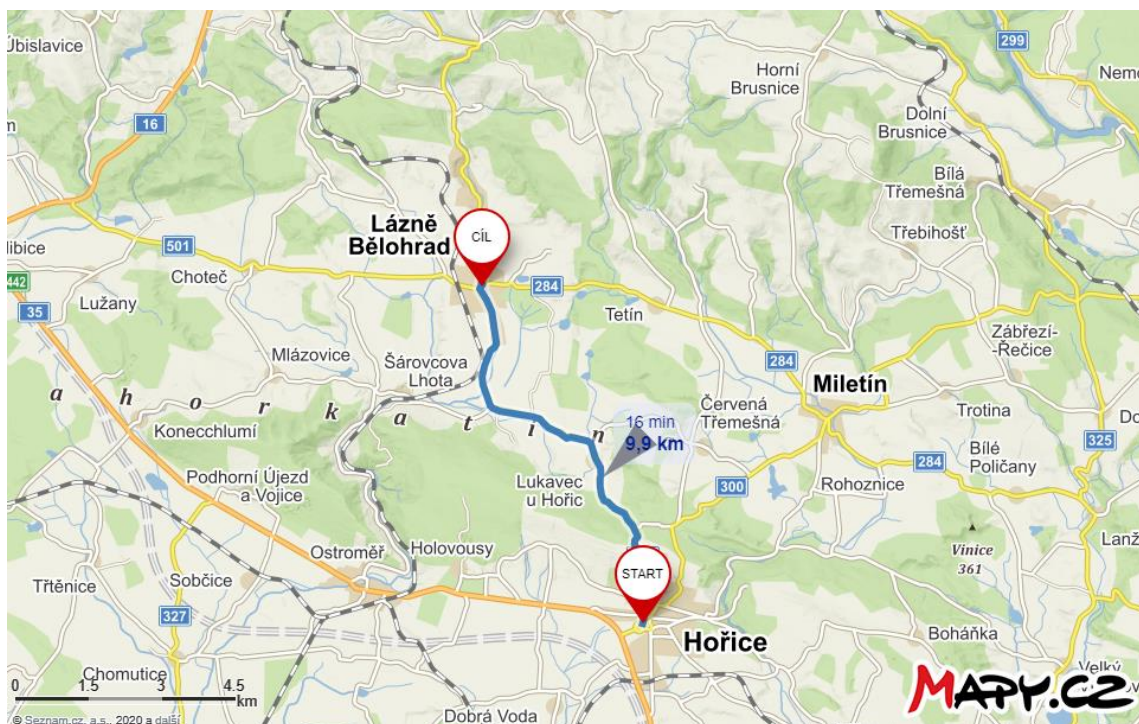
Mapa č. 6: Cesta z Hořic ze zastávky Věž samostatnosti do Miletína na zastávku na náměstí

Zdroj: Mapy.cz

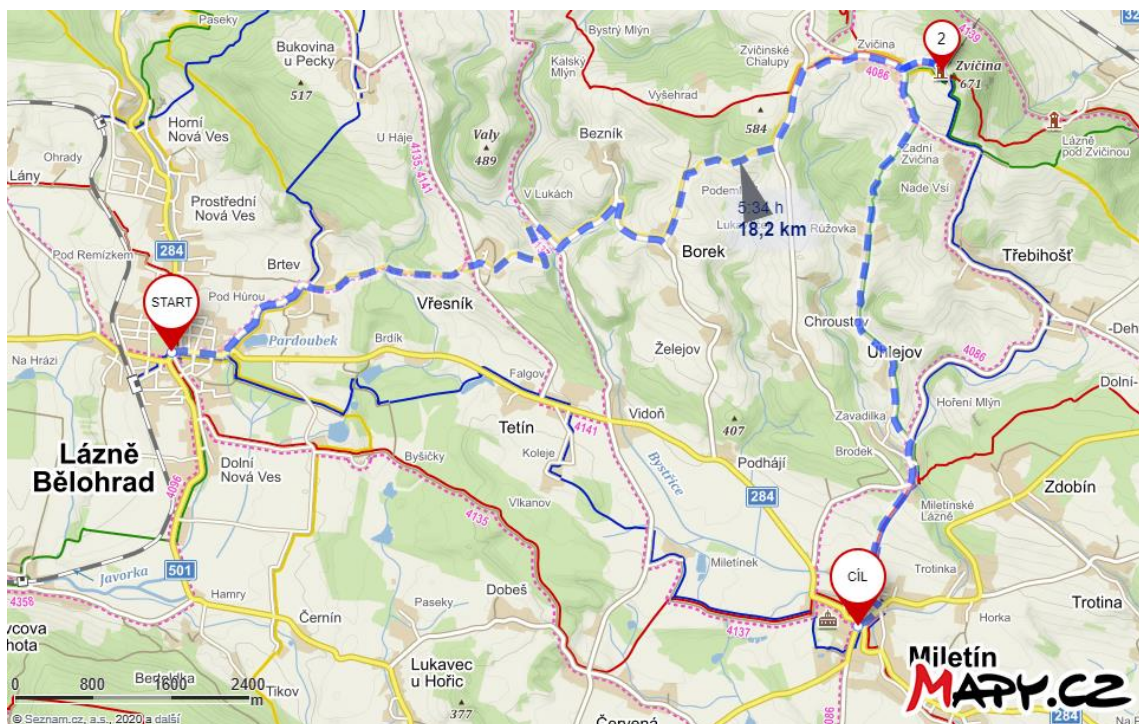
Mapa č. 7: Výlet v Miletíně Náměstí K. J. Erbena – Rodný dům K. J. Erbena – Restaurace Sousedský dům – Erbenova cukrárna – Muzeum českého amatérského divadla a klášterní sklepy

Zdroj: Mapy.cz

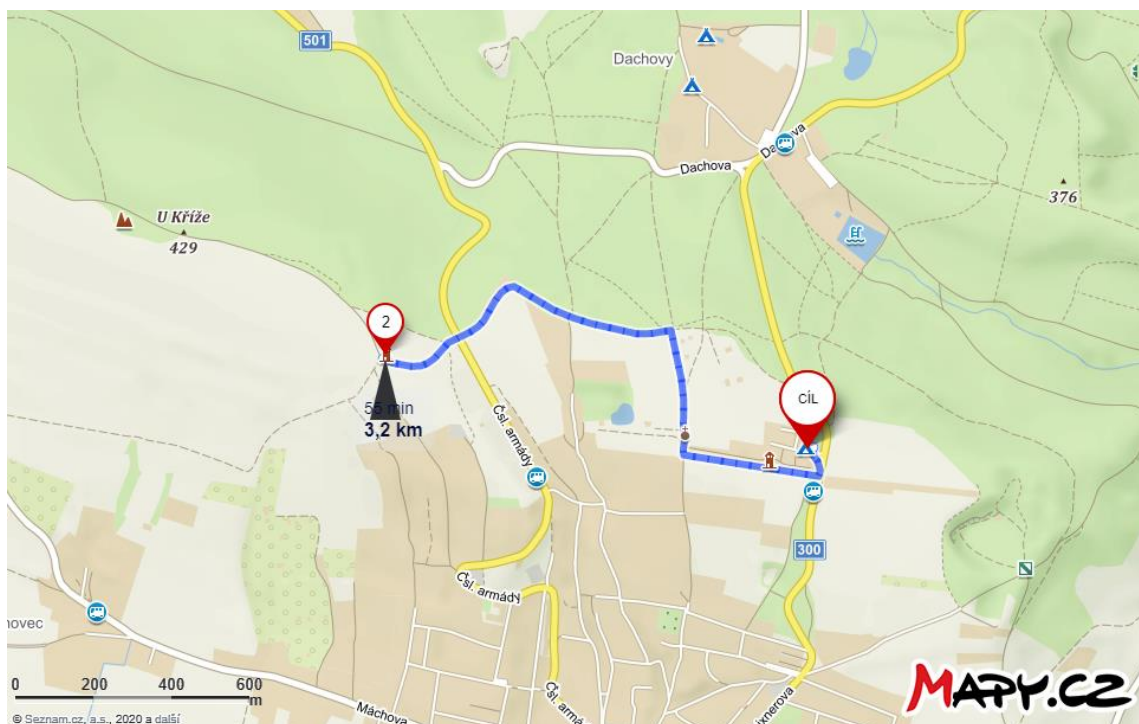
Mapa č. 8: Cesta autobusem z autobusového nádraží v Hořicích na náměstí K. V. Raise v Lázních Bělohrad

Zdroj: Mapy.cz

Mapa č. 9: Výlet náměstí K. V. Raise v Lázních Bělohrad – Raisova chata – náměstí K. J. Erbena

Zdroj: Mapy.cz

Mapa č. 10: Cesta z autokempu U Věže na rozhlednu Hořícký Chlum a zpět

Zdroj: Mapy.cz